

AZ

ALSÓZEMPLÉNI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1889. ÉVI ÁPRILIS 9—11-IK NAPJAIN

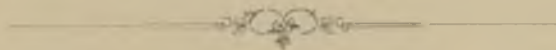
SÁROSPATAKON TARTOTT TAVASZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

KÓNYA ANDRÁS,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA STEINFELD B., AZ EV. REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.

1889.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1889. évi április hó 9—11-ik napjain Sárospatakon tartott tavaszi közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1889. április hó 9—11-ik napjain tartotta meg, szokott helyén, Sárospatakon, tavaszi közgyűlését, *Kopré Ferenc* esperes és *Meczner Béla* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt, számos egyházi és világi férfiak közreműködésével.

Jelen voltak:

Az elnökségen kívül *Bodolay József*, id. *Ölbey János*, *Keresztúri József*, *Zombory Gedő*, *Tóth Lajos*, papi; *Szinyei Gerzson* és *Meczner András*, világi tanácsbírák; *Bálint Dezső* sárospataki, *BacsKay Károly* nagy-kövesdi, *Beszterczey Béla* bereckii, *Czike Ferenc* t.-ladányi, *Csontos Gábor* agárdi, *Farkas Lajos* vajdácskai, *Gecsei Péter* tarcali, *Horváth János* petrahói, *Keresztúri Zsigmond* kis-géresi, *Kolozsváry István* tolesvai, *Komjáthy Gábor* szentesi, *Kovács János* v.-újfalusi, *Nagy Károly* szomotori, *Pálóczy József* mádi, *Páricsy József* karesai, *Sallay Sándor* erdőhorvátii, *Török István* lácai, *Zitás Bertalan* pthrügyi lelkészek; *Bartha József* tokaji, *Bagdy István* hogykai helyettes; *Somogyi József* harkányi, *Erdélyi József* szerencsi segédlelkészek. *Csészi Nagy Pál* és *Gévez Károly* tanító-képviselők; *Horváth István* karesai, *Mitrovics Gyula* sárospataki, *Berei Gábor* visi és *Szikszay György* agárdi képviselők; *Kónya András* fő-, *Czinke István* aljegyző; *Dr. Kesső Géza* világi jegyző s egyházmegyei ügyész.

1. Esperes úrnak tanácskozásunkra Isten segedelmét kérő alkalmi buzgó imája után *Meczner Béla* egyházmegyei gondnokunk ecseelt az azon tapasztalásait, melyeket ez évben megejtett egyházlátogatása alkalmával a megyaszói járáskörben szerzett. Az ezen járásban lévő egyházak anyagi és szellemi állását élénk vonásokkal festő beszédét egész terjedelmében adjuk a következőkben:

Nagytsztelelű egyházmegyei közgyűlés!

Azon ígéretelnél fogva, melyet a nt. egyházmegyei közgyűlés előtt, egyházmegyei gondnokká lett megválasztatásom alkalmával tettem, nevezetesen, hogy a gondnokságom alatt álló egyházmegyét teljesen megismerjem, ennek mind az öt járáskörét évenként felváltva, az egyházlátogatókkal együtt megvizsgálandom, s azon benyomásokot, melyeket az illető járásokban tapasztalandom, itt, a nt. egyházmegyei közgyűlés színe előtt, köztudomásra hozandom: van szerencsém jelenteni, hogy ez évben a megyaszói járáskört látogattam meg.

Nagytsztelelű egyházmegyei közgyűlés! Valóban öröm fogta el szívemet, midőn a szép Harangodnak messziről kimagasló templomait, szilárd és csinos egyházi épületeit s a szép és jókarban tartott épületekkel ellátott községeket megpillantottam; mert már ezen első benyomás is arról tett bizonyossá, hogy e vidéken a községek lakosai, habár nem kivétel nélkül is, jómódúak, kiknek az isteni gondviselés elég erőt s alkalmat adott arra, hogy egyházaikon adandó alkalommal segíthessenek. Igaz is, hogy az egyházi épületek majdnem kivétel nélkül jókarban vannak; sőt, hogy úgy mondjam, több helyen szépen és csínnal vannak építve. Ez egyházak közé tartoznak Megyaszó és Kesznyéten, hol az utóbbi két év alatt valóban szilárd s amellet csinos lelkészi lak építtetett, illetőleg kibővített. Sajó-Hídvégen pedig, melyet 1887-ben a tűzvész kevés kivétellel rombadöntött, az összes elpusztult egyházi épületek kőanyagból újra felépíttetek, festett bádog-tetővel fedettek be s a díszes templomba új orgona állíttatott. S e pontnál dicsérőleg kell kiemelnem a sajó-hídvégi egyház tagjainak buzgóságát és áldozatkészségét, mely szerint ezen építkezések teljesítése végett magukra 4200 frtot vetettek ki; és annak dacára, hogy a tűzvész miatt csaknem minden család, mondhatni, mindenét elvesztette, vagy legalább is messze évekre kiható veszteséget szenvedett: a kivetett összeg nagy részét maguk megterhelésével is befizették; a be nem fizetett összeg után pedig a kamatot beszolgáltatták, mely tény által egyházuk iránti meleg érdeklődésüknek és buzgóságuknak fényes bizonyítékát adták. Hernád-Kakban néhány vagyonosabb birtokos adakozása s az egyháztagok hozzájárulása lehetővé tette, hogy a lelkész részére új és csinos lak építtetett. Csanáloson, hol a jelenleg templomul használt helyiség a lelkészlak egyik melléképületéből lett átalakítva, új templom építése végett nagymennyiségű anyag van már eddig összehordva. Hernád-Németiben, hol a nagyon ódon templom igen rozszant állapotban van s félni lehet, hogy maholnap életveszélyessé válik, minden mód igénybe vétetik, hogy egy alapjától új templom építésére szükségelt összeg előteremtessék, s már jelenleg is jelentékeny összeg (6000 frt) áll rendelkezés alatt, s remélhető, hogy néhány (4—5) év leforgása alatt itt is szép és díszes templom fogja egyházunk fényét emelni.

Általában csakis kisebbszerű újítások azok, melyek egyes egyházakban némi kívánni valót hagynak hátra, de melyeknek minél-előbbi teljesítésére nézve az illető presbyteriumoktól határozott ígéretet nyertünk.

De, t. közgyűlés, dacára annak, hogy az egyháztagek e járaskörben a legvagyonosabbak közé tartoznak: áldozatkészségükre nézve nem szerezhettek megfelelő örvedetes tapasztalatokat; sőt mondhatom, hogy némely dolgok leverő és elszomorító hatást gyakoroltak reám, a mit kötelességnek tartok itt ki is fejezni, azon reményben, hogy e kijelentésem az egyházlátogatás alkalmával általunk már az illető egyházak presbyteriumainak is gondos figyelmébe ajánlott, s itt általam a maga valóságában feltárt szűkkeblűségnek, mint méltán ellítelendő bajnak, fokozatos megszüntetését fogja eredményezni.

Ugyanis több egyház kebelében sajnosan tapasztaltam, hogy az egyház pénztárát — habár némelyiknek alig van valami vagyona — oly kiadásokkal terhelték és apasztották, melyeket az egyháztagek saját erejükből is teljesíthettek volna. Így például nem egy gondnoki számadásban fordulnak elő ilyen kiadási tételek: „a paplakra, iskolára három szekér földet hozattam“; „a lelkészlakról az iskolába követ vitettem át“; „az iskola meszeltetéséért napszám“; „fát vágattam“ stb., s minden tétel után jött a megfelelő összeg.

Igaz ugyan, hogy e kiadások nem emésztenek fel valami óriási összeget; de amellet, hogy az egyház híveinek vallásos buzgóságát nem kedvező színben tüntetik fel: mindenesetre apasztják az egyház pénztárát ott és akkor, ahol és amikor az ily célokra kiadott keveset is sokkal szükségesebbekre lehetne és kellene fordítani. És midőn tapasztaltam azt, hogy az egyházmegye többi vidékeinek egyházai nemcsak az ilynemű szolgálatokat teljesítik önkéntes buzgóságból, hanem, hogy egyházukon segítsenek, fuvaros munkával szereznek azok javára jövedelmet: nem lehet csodálni, ha mindez leverő hatással volt reám. Ezekon kívül igazán megdöbbenett azon körülmény, hogy a harangodi egyházakban, kevés kivétellel, az egyházi pénztárt veszik igénybe még az úrvacsorájához szükséges kenyérért is, és nem akad egy-két buzgó egyháztage, a kik önként ajándékoznák e kenyeret. Mert ha a Bodrogközön — melyet pedig gazdagság tekintetében nem lehet a Harangoddal összehasonlítani — az egyháztagek önadakozásból képesek a szükségelt kenyeret megajánlani s megadni; és ha mult évi körútam alkalmával a pataki járáskörben — melyben tán legszegényebbek az egyházak — ily kiadási tételeket nem találtam; s a midőn a sík Kanahánban, a Harangodon mindenben inkább, csak kenyérben nem lehet hiány: valóban könnyen megérthető, ha ily dolgokat látva és tapasztalva, a harangodi egyházak tagjainak adakozási buzgóságáról nem a legszebb képet alkottam magamnak.

Egyházi és iskolai célokra pénzheli adakozások történtek Berzéken, Hernád-Németiben, Sajó-Hídvégen, Hernád-Kakban és Legyes-Bényén. Ezzel kapcsolatban meg kell említenem azon szép célú alapítványt is, melyet id. Olajos Pál gesztelyi lelkész egyháza részére tett. Ő ugyanis a gesztelyi egyház tagjait érdeklő egyházi terhek könnyítése s egyszersmind a lelkészi javadalmasítás biztosítása céljából, 200 frt megajánlásával egy oly alapítványnak vetette meg alapját, melynek rendeltetése leend, hogy az a kamatok hozzácsatolásával s gondos kezelés által folyvást növeltetve, a felszaporodott tőkének kamat-jövedelméből a lelkészi hivatalt illető s a hívek által

fizetni szokott gabona-féle javadalmazásnak *hasonfele* fedeztessék, s ilyen módon a papi fizetésnek felerésze a nép vállairól levéttessék.

Az iskolákról örömmel jelenthetem, miszerint e körben sok dicsérendő s itt általam különösen kiemelendő tanító van, ki tanítványainak kellő kiképzésére mindent elkövet s a *népnevelő* s *néptanító* szép címet a legszigorúbb bírálat mellett is megérdemli. Ilyenek különösen a tiszalúci fi-, a szadai, sajó-hídvégi és csanárosi tanítók. Gyengének találtam csupán a hernád-németi alsó- és a megyaszói leányiskolát.

A gondnoki számadások, mint ezt mult évi körútam alkalmával is tapasztaltam, nem voltak egyöntetűek; miután azonban az iverkészen s kellő számban ki vannak nyomatva, azon reményemet fejezhetem ki, hogy a gondnoki számadások, az egyházmegyei közgyűlés határozata és rendelete értelmében, minden egyházból rendes és könnyen áttekinthető alakban fognak az egyház látogatóinak benyújtatni.

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés! Azt hiszem, mindent elmondtam, a mit gondnoki kötelességemnél fogva el kellett mondanom; s azon reményemet fejezem ki, hogy figyelmemet mi sem kerülte ki, s hogy nem veszik tőlem rossz néven, ha talán némely — reám kedvezőtlen hatású — dolgokat el nem hallgattam, vagy talán nagyon is élénk színekkel festettem; de én azt hiszem, hogy nekem, mint egyházmegyei gondnoknak, nem az a hivatásom, hogy tán még arra is, a mi nekem nem tetszik, megelégedésemet nyilvánítsam, vagy arra a feledékenység és elnézés fátyolát vessem, hanem hogy kitűzött céloomhoz képest az általam meglátogatott járáskörökben tapasztalt haladást, esetleg hiányokat vagy visszaélést, leplezetlenül feltárjam. És meg vagyok győződve, hogy a kiből nem halt ki a valódi vallásos buzgóság, s hogy a kik méltányolni tudják fáradsággal szerzett tapasztalataimat, azok megértik előterjesztésem intencióját s igyekezni fognak a bajt — melyen segíteni módjukban áll — idejekorán orvosolni.

És most, tisztelt uraim! fogadják megjelenésökért — melylyel egyházunk iránti őszinte érdeklődésükről tesznek bizonyosságot — köszönetemet s egyszersmind kérem: legyenek szivesek tanácskozássainkban higgadtságukkal s bölcs ítélőképességükkel résztvenni.

2. Majd ezután — még a tanácskozás előtt — egyházmegyénk általános tisztelettel és szeretettel környezett esperese olvasta fel egyházmegyénk egy évi történetét s egyházaink szellemi és anyagi viszonyairól hű képet adó következő jelentését:

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Hivatalos állásomból folyó kötelességemet teljesítem, midőn gyűlésünk tárgyalásait megelőzőleg, a közelebbi mult év folyamata alatt egyházi közigazgatásunk körében felmerült nevezetesebb mozzanatokat, egyházmegyénk gyülekezeteinek vallás-erkölcsi életét, ennek áldozatkészségben, építkezésekben, kegyadományokban nyilatkozását rövid vázlatban ismertetem.

A betérjesztett egyházlátogatási jelentések nyomán s tapaszt-

talataim folytán, egyházi belső életünkről szólván először is, örömmel jelezhetem, hogy hitbuzgóságban — a köz-isteniszteleteknek, különösen Úrnapokon látogatottságában — az egyház-hívek s hivatalnokok közötti békés viszonyban s az egyház-terhek emelésére megkívánt áldozatkészségben nyilatkozó vallás-erkölcsi élet meggyeszte nemcsak nem hanyatlott, de sőt több oldalról emelkedését jelezhetjük. A kegyes adományozásokban, alapítványokban, közmunka-vállalatokban nyilatkozó áldozatkészségnek, mely egyik alapja ev. reform. egyházunk fentartásának, több vonzó nemes példáit mutathatjuk fel. Mult évben az adományozások összege 11,546 frt 80 krig emelkedett. S ezek között ki kell emelnünk Ő felsége apostoli királyunk múlt évben is kiírasztott kegyjóságát: Kaknak 200, L. egyes-Bényének 100, Bereckinek szintén 100 frtot adományozott magán-pénztárából. Az alapítványoknál nem hallgathatjuk el Erdő-Bénye nemeskeblű, elhunyt moecenásának, néhai Ferenczi Lajos úrnak tanügyi célokra végrendeletileg hagyományozott 3050 frt alapítványát. S vajha követésre találna azon lelkész-társainknál, kiknek kedvezőbb sors-helyzet jutott osztályrészül; amaz eddigelé még tudunkkal csaknem példátlan, de azonban nagyon is példányszerű alapítványozás, melyet gesztelyi lelkésztársunk, id. Olajos Pál — az egyházmegyei közgyűléshez is beterjesztett alapító-levelében — a helybeli lelkészi hivatal javára, 200 frt megajánlásával, tisztelt elnök-társam, egyházmegyei gondnok úr által már megelőzőleg előadott célból — t. i. az egyháztagok által kötelezett papi fizetés terhének könnyítése céljából — kezdeményezett. S hogy a közmunka-vállalással tanusított áldozatkészség is mennyire főtényező az egyházak anyagi erejét fokozó rendkívüli jövedelem-források között: szintén követendő példányképül mutathatjuk fel a szentesi egyházat, hol az egyháztagok kőhordással 800 frtot kerestek, melyből immár minden egyházi adósságukat letörleszthették. Így szintén Nagy-Kövesd is — ez lévén egyedüli jövedelem-forrása — szőlőmunkával mult évben 180 frtot szerzett egyháza javára. A kegyeletes adományozásoknál, a már kegyességükről ismert rokon úrnóket tüntethetjük fel újabban is; névszerint: nagyságos Meczner Béláné Szentesen, egy selyemmel s aranyal kivarrott csipke-kendőt; Hogykán pedig Meczner Gyuláné őnagysága egy nagyszerű, aranyrojtú bársony-teritőt ajándékoztak az úrasztalára.

Épületek rendbehozására s teher-törlesztésre mult évben egyházmegyénkben 17,605 frt 86 kr lett kiadva, a mi szintén eléggé fényes bizonyítéka a vallás-erkölcsi élet tényekben tükröződő nyilatkozványainak. Jelentékenyebb építkezés történt a kesznyéteni egyházban, hol a lelkészlak melléképületeivel teljes díszkarban újjá alakítottat. Pthrügy új iskolát építettett 5455 frt kiadással. Erdő-Bénye templom-tornya újonnan bádogoztatása 1283 frt 99 krajcárba került. Tokaj, vízárrombolta szegényei háza helyett, az egyházi pénztár terhelhetése nélkül, kegyeletes gyűjtésekből 600 frton egy kőházat vásárolt 5 szobával, mely az egyháznak még évenként 85 frt haszonbért is jövedelmez. Kis-Kövesd tűzvész-hamvasztotta iskolájának újjáalakítása 1000 frtba került; úgyszintén Karád a leégett tanítói lakot s tantermét 2008 frt költséggel felépítettette. Jelentékenyebb adóssági törlesztések jelezvék a szadai egyházból 2000 frtlig;

Mádról 500 forintig; Lelesz-Polyán szintén az egyházkerületnél még felmaradt 150 forint kölcsön-tartozását befizette.

Az adakozások, valamint az építkezések részleteltebb előadását itt mellőzhetőnek vélem, miután különben is az egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyve egész terjedelmében felveszi azt.

Egyházaink anyagi ügyállását — a beterjesztett számadások nyomán — a következő számadásokban tüntethetjük fel: Megyebeli egyházaink összes bevétele volt 74.786 forint 71 krajár, kiadása 56,981 forint 83 krajár, maradék 17,804 forint 88 krajár; összes tőke-vagyron 90,879 forint 84 krajár; adósság-teher 21,976 forint 12 krajár; magtári állomány 1165 köböl magkészlet.

A számadások sorrendében kötelességszerűleg be kell mutatnunk a közalapot illető, múlt 1888-ik évi beszámolásunknak egyik példányát, a mint az, az egyházmegyei felülvizsgáló-bizottság által is helybehagyva lett. — Miután a múlt évről vezetett számadást — a végrehajtó-bizottság elnökségétől vett, s az egyházakkal is körözüenyszerűleg közöltt kezelési felújított szabályrendelet szerint — múlt év december végével be kelle zárnunk: azon időig részint a megelőzőtt évről hátralékokból, részint az 1888-ik évi járadékokból befolyt összesen s be is küldetett a magyar földhitelintézethez 1181 forint 30 krajár; s már ez idő óta beküldetett szintén 600 forint, de a mely már csak a folyó évi számadás bevételeinél foglalhat helyet. A múlt évi bevallott összeg 1742 forint. A folyó évit azonban nem jelezhetem, miután néhány egyház mindez ideig, megsürgölt felhívásra sem küldötte el hozzám bevallási íveit.

És már itt, a folyó évi bevallásoknál jelentkeznek egy-két egyháznál oly visszás tünetek is, melyeknek a többi egyházakra nézve is példaadólag eleve korán megkívánt elenyésztetése immár az egyházmegyei közgyűlés hatályosan erélyes intézkedését igényli. Ezen egyházak egyike Erdő-Horváti; 27 forint 80 krajárról egyszerre 18 forintig szállván alá, a felülvizsgáló-bizottság által, bevallása helyesbítése végett, már harmadik ízben lett megintve — a mint erről tárgyalásaink sorrendében lesz alkalma tudomást venni az egyházmegyei közgyűlésnek — s mindamelllett is konokul megmaradt elébb elfoglalt álláspontján. — A másik, az ez oldalról már a közgyűlés előtt szinte ismert karádi egyház, mint a melyik 1260 lelket számláló népessége mellett, 31 forint 70 krajárról 22 forint 30 krajárral szállott alá; kimondván a presbyterium végzésileg, hogy csak a 10 krajárt fizetők maradnak, a mint voltak; a 30 krajáros a 20-as, a 20 krajáros pedig a 10 krajáros osztályába szállíttatnak. Karádra nézve — márciusban küldvén be — bevallási ívét — a felülvizsgáló-bizottság mit sem határozhatott. A kezelési szabályak 18. §-a c) pontja szerint, az ily egyházak törvényszegése felett véglegesen határozni az egyházmegyei hatóság-nak van felhagyva, a mint ez majd a maga helyén be is lesz terjesztve a közgyűlés elé.

A múlt 1888-ik évben az egyházkerületből egyházmegyénk részére kiutaltványozott 744 forint 8 krajár segélypénz-összeg miként lett a segélyért folyamodók között az egyházmegyei felülvizsgáló-bizottság befolyásával kiosztva: az itt bemutatott számadás kimutatása szerint tudomást vehet róla a nt. egyházmegyei közgyűlés. Van-

nak a segélyzettek közt, kik főtiszt. püspök úr ajánlata folytán lettek felvéve. Nyugtáik illetékes helyükre annak idejében beküldettek.

A konventtől megyebeli egyházaink s lelkésztársaink részére megítélt segélyezést, eddig még csak a prot. egyházi lap közlése nyomán ismerhetjük. Ha hivatalunkhoz lesz áttéve, a segélyzetteknek illetékük azonnal ki fog osztatni.

Népesedési mozgalmainkat illetőleg, a következő számadatokban jelezhetem: Lélekszám 44683; született 1220 fi, 1132 nő, összesen 2352; meghalt 825 fi, 771 nő, összesen 1596; szaporodás 756. Házasodott 459 tiszta, 90 vegyes, összesen 549; iskolaköteles fi 2262, nő 2205, összesen 4467. Saját iskolánkba jár 1041 fi, 1706 nő, összesen 3047; más iskolába jár 57 fi, 16 nő; más felekezeti iskolába jár 3 fi. Hitvallást tett 382 fi, 387 nő, összesen 769; áttért hozzánk 10 fi, 3 nő; kitért más egyházakba 3 fi, 3 nő, összesen 6 egyén.

Népiskoláink szellemi s anyagi állásáról tanügyi bizottságunk betérjesztett jegyzőkönyve nyomán veend bővebb értesítést az egyházmegyei közgyűlés.

Mult évről eladott hivatalos jelentésem keretében meg kell még emlékeznünk az év folyamán elhunyt hivatalnokainkról is. Lelkésztársaink közül mindjárt az egyházi év 1-ső napján, április 25-én halt el — a mint az már a mult őszi gyűlésünkre is be lett jelentve — idősb Bagdi István visi lelkész; s miután a javadalmazás csekélysége miatt az ekként megüresült lelkészi állomás nem volt rendes lelkészszel betölthető, a már őszi gyűlésünkben kimondott Kenézlővel való egyesítés módozatainak s feltételeinek megállapítása végett kiküldött bizottság betérjesztett jelentése nyomán, egyházmegyei hatóságunknak most kell véglegesen intézkednie. Majd június 17-ikén, hosszas szenvedése után, agárdi volt lelkész, Czigányi János is elhalván, az itt megüresült lelkészi állomásra — törvénytzerűleg meg ejtett választás alkalmával — Csontos Gábor, ottan volt segédlelkész lett az egyházközség összhangzó bizodalmaival rendes lelkészül kijelölve; a ki is jelen gyűlésünktől várja immár elválasztatása megerősítését. Legközelebb pedig folyó év febr. 25-én Horkai János tokaji lelkésztársunk költözött el, s a megüresült hivatal betöltése végett kihirdetett pályázati idő letelvén, gyűlésünk végezetével immár a candidatio is meg fog ejtetni. — A tanítói karból elhalt Szoboszlai Dániel, simai veterán tanító, kinek özvegye és árváiról gondoskodott mult őszzsel az egyházmegye, tanítói nyugdíjhátraléka kielégítésére 57 frtot ajánlva meg segélyosztalékúl, mely összegnek befizetésével a tanító-özvegy immár igényt tarthat árváival együtt a nyugdíj-osztalékhoz. — A simai tanítói állomás szervezésének ügye visszatéetvén az egyházkerülettől hozzánk, az e tárgyban ott működött küldöttség jelentése nyomán most kell ezen ügyben is véglegesen intézkednünk. — Több tanítói állomásokon változások jöttek közbe, így Szomotorra Kovács János, Karcásra Kántor Lajos okleveles tanítók alkalmaztatván, most kérelmezik megerősítettüket. Tolcsvára Gergely Miklós, volt mályii tanító, Mádra pedig Bajusz Imre levén tanítóul elválasztva: addig is, míg tanítói oklevelüket bemutatnának, kériik bekebelezettüket. Segédlelkészi karból Nagy Sándornak Kis-Dobronya rendes lelkészszé

lett elválasztásával megüresült helyre Tárkányba segédlelkészül Székely Imre, Tokajba pedig Bartha József lett berendelve.

Mindazokat, melyek körözünyileg is egyházainkkal s lelkészársaimmal közöltetvék, itt e helyütt felidézni szükségfeletti nek tartván, nem hagyhatom érintetlenül még azon egyháztársadalmi mozgalmat, mely a háromszázados évforduló alkalmából, szent-könyvünket édes nemzeti nyelvünkre átültető örökemlékű Károli Gáspár, azon időben volt gönci lelkész emlék- és alapgyűjtése érdekében, a protestans egyházkerületek körében országshívást lelkészársaimhoz, amennyiben egyházkerületünktől, mint legközelebből érdekelt központból várnök a szervezkedési intézkedést. Szabad legyen reménylenem, hogy e mozgalomnál lelkészársaim s az egyházak is megteszik önrészükről, a mit a közügy érdeke igényel tőlük, s teljes odaadással versenyezni fognak e nemes célnál feltüntetett áldozatkészségük nyilatkozvaiban.

Végül azon kijelentéssel, hogy jelen gyűlésünk legfontosabb tárgyalásai azok lesznek, melyek őszi gyűlésünktől bevégzetlenül maradván, megbízott küldöttségek jelentése nyomán lesznek elintézendők: bezáron ezennel hivatalos köteleességszabta jelentésemet, s magamat a n. t. egyházmegye kegyességébe tisztelettel ajánlva, tanácskozmányainkat megkezdhetőknek nyilvánítom.

3. *Bódogh Károly* világi tanácsbíró betegsége, *Br. Vay Sándor* és *Pilissy Ferdinánd* ugyancsak világi tanácsbírák pedig ismeretlen okok miatt gyűlésünkön meg nem jelenhetvén:

Elmaradásuk tudomásul vétetik.

4. Az egyházak megjelent képviselői megbízó-leveleit bemutatván: igazoltatnak.

5. Mult évi őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 5. és 6-ik pontja szerint *Végh Bertalan* világi tanácsbíró és *Buda János* papi aljegyző hivatalukról lett lemondásuk folytán megüresült helyük betöltése végett ugyanazon gyűlés jegyzőkönyvének 7-ik pontjában elrendelt szavazatok *Kopré Ferenc* esperes és *Meczner Béla* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt az egyházlátogató-bizottság által 1889. febr. 7-én Tisza-Lúcon felbontatván, az erről kiállított és felolvasott jegyzőkönyv szerint általános többségű szavazatot sem egyik sem másik hivatalra senki sem nyert. Ennek folytán a tanácsbírói hivatalra *Vecsei Oláh Miklós* és *Szemere Ödön*, az aljegyzői hivatalra *Czinke István* és *Komjáthy Gábor* között — mint a kik legtöbb szavazatot nyertek — újabb, szűkebbkörű szavazást rendelt el az elnökség. A teljes számban beadott szavazatok jelen gyűlésünkben felbontatván, kitűnt, hogy a világi tanácsbírói hivatalra 39 szavazattal *Vecsei Oláh Miklós* lett megválasztva *Szemere Ödön* 22 szavazata ellenében, és az aljegyzői hivatalra *Czinke István* erdőbényei lelkész 36 szavazattal, míg *Komjáthy Gábor* 25 szavazatot nyert.

Czinke István megválasztott jegyző, hivatalos esküjét letévén, székét s hivatalát a közgyűlés szívélyes üdvöz-

lete mellett azonnal elfoglalta; *Vecsei Oldh Miklós* pedig megválasztásáról jegyzőkönyvi kiíratban értesített határoztatott.

6. *Id. Zitás István* takta-szadai lelkész s papi tanácsbíró, a hajlott korával együtt járó gyöngeségére s megrongált egészségére hivatkozva, melyek miatt nem érzi magát képesnek arra, hogy a közügynek oly szolgálatokat tehessen, milyeneket előbb egész ügybuzgalommal s szívesen teljesített: tanácsbírói hivatalától való felmentetését kéri, hogy hátralevő napjait egyháza javának előmozdítására szentelhesse.

Egyházmegyénk, midőn *id. Zitás István* tanácsbíró lemondását — méltányolt indokait tekintetbe véve — sajnálattal bár, el kell fogadnia: ugyanakkor azon önfeláldozó s buzgó működéseért, melyet részint mint jegyző, részint mint tanácsbíró, 30 év lefolyása alatt egyházmegyénk érdekében tett, szíves és köteles elismerését e helyen is kifejezi.

7. *Abaházy József*, o.-liszikai lelkész, gyűlésünkhöz intézett betérjesztvényében, több éven át viselt egyházmegyei jegyzői hivataláról szintén lemondását jelentvén:

Egyházmegyei közgyűlésünk, midőn indokolt lemondását elfogadja, egyszersmind lelkiismeretesen és buzgón teljesített szolgálataiért elismerését nyilvánítja.

8. A lemondás által ekként megüresült tanácsbírói és jegyzői hivatalra megkivánt szavazás elrendeltetik, azon kijelentéssel, hogy a beadandó szavazatok az eljárás gyorsabbá tétele végett egy, az esperesi hivatal által kijelölt időben egybehívandó bizottság befolyásával, elnökeink jelenlétében felbontatván, ha e szavaztatásnál senki sem nyerne általános többséget, szokásos gyakorlatunk szerint a szűkebbkörű szavaztatással, őszi gyűlésünk idejére esperesi hivatalunk megbízatik.

9. *Tóth Lajos* tanácsbíró és egyházmegyei pénztárnok betérjeszti számadását, mely szerint a múlt 1889-ik évi összes bevétel volt 838 frt 50 kr; kiadás 389 frt 23 kr; pénztári maradvány e szerint 449 frt 27 kr; kamatozó tőke 1320 frt.

Számadása tételenként átvizsgáltatván, minden pontjában helybenhagyatik, s a betérjesztett adatokra nézve, részére a felmentés megadatik.

10. *Kónya András* főjegyző és egyházmegyei dékán betérjeszti 1887⁷/₈-ik évi számadását, mely szerint az egyházmegye öt járásából különböző célokra, öt darab ellennyugta mellett bevett 2561 frtot és 1 krajcárt, s ez összeget az illető pénztárakba teljesen ki is fizette. Az egyházkerületi papi özvegy-árvatárból, valamint a szűkölködők tárából kiosztás végett átvett 1216 frt 23 krt, s ebből kiosztott 1214 frt 18 krt. Pénztári maradvány 2 frt 05 kr.

Számadása tételről-tételre átvizsgáltván, kifogás nélkül helybenhagyatott és a betérjesztett adatokra nézve a további felelősség alól felmentetett.

11. Jelenti elnök esperesünk, hogy az agárdi egyházban. volt lelkésze, *Czigányi János* elhunytával megüresült lelkészi-állomásra. mult 1888. évi augusztus 12-én törvényszerűleg megejtett választás folytán — a betérjesztett választási jegyzőkönyv szerint — *Csontos Gábor*, ottani volt helyettes lelkész lett rendes lelkészszé egyhangúlag megválasztva.

A választás rendesen és törvényszerűleg történvén, helybenhagyatik s *Csontos Gábor* az agárdi egyház lelkészi hivatalában megerősítettik.

12. *Kovács János* szomotori, *Kántor Lajos* karcsai megválasztott tanítók oklevelüket bemutatván, kéri végleges megerősítésöket. *Bajusz Imre* mádi és *Gergely Miklós* tolcsvai tanítók pedig az egyházmegyébe leendő bekebelezésért s állomásaikon való ideiglenes megerősítésükért kérelmeznek.

Kovács János és *Kántor Lajos*, hivatalos esküjök letétele után véglegesen megerősítettnek; *Bajusz Imre* és *Gergely Miklós* pedig állomásaikon ideiglenesen meghagyatnak, de egyszersmind utasítatnak, hogy tanítói oklevelüket minél előbb szerezzék meg és mutassák be egyházmegyei közgyűlésnek.

13. A cigándi ev. ref. egyház előjárósága, mult évi őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 14-ik pontjában foglalt határozatnak megfelelőleg, betérjeszti templom- és toronyjavítási számadását. Tudomásul vétetik.

14. *Abaházy József* o.-liskai és *Zitás Bertalan* pthrügyi lelkészek, azon körülményből kiindulva, melyszerint az egyetemes konvent a sürgetett és megígért vagy legalább kilátásba helyezett országos papi özvegy-árvagyámintézet felállítását bizonytalan időre elhalasztotta, holott egy ilyenmű intézetnek felállítása régóta égető szükségét volna hivatva pótolni s enyhíteni: indítványozzák s kéri egyházmegyei közgyűlést: mondja ki határozatúl, hogy a saját kebelében egy papi özvegy-árvagyámintézetet létesít, s egyszersmind az előleges intézkedések megtétele, esetleg az alapszabályok elkészítése végett egy bizottságot küldjön ki.

Egyházmegyei közgyűlésünk ezen hézagpótló intézetre vonatkozó indítványt teljes egészében magáévá teszi; az előleges intézkedések megtételével s az alapszabályok elkészítésével az indítványozókon kívül *Tóth Lajos*, *Czinke István*, *Bálint Dezső*, *Páricsy József* és *Komjáthy Gábor* lelkészeket bízza meg, utasítván, hogy működésük eredményéről őszi gyűlésünknek jelentést tegyenek.

15. Az előző pontban foglalt indítvány kapcsán, *Tóth Lajos* sajóhidvégi lelkész s egyházmegyei tanácsbíró, ugyancsak a lel-

készí és tanári özvegy-árvagyámintézet felállítása tárgyában, következő indítványt tette :

Tekintettel arra, hogy az egyetemes konvent legközelebb Budapesten tartott ülésében, — eddig nyilvánosságra jutott azon indokból, mert az egyetemes gyám- és nyugintézet létesítése tárgyában 1887-ben közzétett tervezetből a nyudjintézetet az egyházkerületek egyező értelemmel ellenzik és mert az egyházi törvény 217. §. e.) pontja a két intézetnek együttes létrehozására céloz, — az országos lelkészi és tanári özvegy-árvagyámintézet felállítását bizonytalan időre elhalasztotta, sőt még a tervezet készítését is levette a napirendről és semmi intézkedést sem tett az e célból szükséges adatok pontos egybegyűjtésére, hanem csakis a közalapból kiosztható jövedelem 10°/_o-át rendeli az 1890-ik évtől e célra felretétetni és tőkésíttetni: indítványozom, hogy e sajnós körülményre egyházmegyei közgyűlésünk hívja fel a főt. egyházkerület figyelmét.

Közgyűlésünk midőn az indítványt magáévá teszi és elfogadja, egyszersmind annak értelmében tisztelettel felkéri a főt. egyházkerületet, hogy ezen mindnyájunkra nézve annyira égető ügy felett ne térjen — a konventhez hasonlólag — napirendre. Mert hitünk szerint nem szükség hosszasan rajzolniunk a papi és tanári özvegyek s árvák legtöbbjének szánandó helyzetét, elhagyatottságát, sokszor kiáltó nyomorát; fájdalom, ismeretes s köztudomású az, és épen azért történt, hogy valamint egyesek a sajtó útján, úgy az egyházmegyék, sőt maga egyházkerületünk is, jegyzőkönyveik bizonyysága szerint, a legnagyobb örömmel fogadták s a lelkészek és tanárok hátrahagyandó özvegyeire s árváira egy szebb s jobb jövő reményét látták az országos gyámintézet eszméjében, s annak haladéktalan felállítását óhajtották és sürgették.

Azon tiszteletteljes kéréssel fordul tehát egyházmegyei közgyűlésünk a főtiszt. egyházkerülethez, miszerint tekintettel arra, hogy az egyházi törvény 217. §. e) pontja a lelkészek övegyei s árvái számára állandó segélyt rendel a közalapból; tekintettel arra, hogy ugyanazon törvény 226. §-a az országos nyug- és gyámintézet minél előbbi felállítását elrendeli; de mindenekfelett tekintettel az általános óhajtásra: ez intézmény létesítését csakis azon ok miatt, mert a kerületek a nyugdíjintézetet nem óhajtják, ne engedje levétetni a napirendről, hanem sürgesse meg a méltóságos konventnél, az adatok pontos egybegyűjtésének elrendelése után, az országos papi és tanári özvegy-árvagyámintézetnek haladéktalan felállítását. Vagy ha ennek eszközlését a főt. egyházkerület is csak a messze jövőben tartaná elérhetőnek, ezen esetben — mint ezt már az abauji egyházmegye is indítványozta — a már meglévő egyházkerületi gyámintézetet minden lehető módon, szükség esetén a tagsági díjak emelése által

is fejleszse odáig, hogy az özvegyek és árvák az eddigi csekély s a nyomort csak kis mérvben enyhítő segély helyett nagyobb osztalékban és segélyben részesülhessenek.

16. A nagy-kövesdi egyház, lelkész-tanítói díj-levelét, a mult évben vásárolt ingatlan beiktatásával, három példányban bemutatja.
Megerősítés végett felterjesztetik a főt. egyházkerületi közgyűléshez.

17. A sárospataki egyház a gondozása alatt levő felsőbb népiskolában alkalmazott tanítónő részére ugyancsak 3 példányban kiállított díjlevelet adja be a főt. egyházkerületi közgyűléshez leendő felterjesztés végett.

Közgyűlésünk a sárospataki egyháznak a nőnevelés érdekében kifejtett tevékenységét és buzgalmát méltányolva, a beadott díjleveleket megerősítés végett pártolólag terjeszti a főt. egyházkerületi közgyűléshez.

18. *Komjáthy Gábor* szentesi lelkész, a közelebbi évnegyedben teljesített missziói működését tárgyazó jelentését adja be.
Fölterjesztetik a főt. egyházkerületre.

19. A mult évi őszi közgyűlésünk 15. és 16-ik számú határozata szerint, a szomotor-vécsi egyház ügyeinek rendezésével megbízott küldöttség beterjeszti munkálatát, melyben jelenti, hogy az egyház által a bodrog-vécsi 21-ik sz. telekjkönyvben I. 1—16. sorszám alatt foglalt ingatlan megvételére tett kiadásokat, a presbyterium egyhangú bemondása s az ide vonatkozó okiratok alapján, összesen 1300 frt 29 krtban állapította meg, és hogy egyházmegyei megbízás folytán a nevezett ingatlan birtokot ugyanennyiért eladta Kis Kálmánnak, olyformán, hogy vevő fél készpénzben azonnal kifizetett 847 frt 9 krt, mely összeg a küldöttség által az egyház javára azonnal el is helyeztetett a s.-a.-ujhelyi polgári takarékpénztárba. Továbbá *Kis Kálmán* vevő, szerződés szerint kötelezte magát, hogy a még hátralevő fizetendő összegeket, nevezetesen:

I. állami adóba	75 frt 07 krt,
II. ennek kamatjába	4 " 50 "
III. <i>Pásztor Mária</i> javára kiutalt összegből kincstári letiltás folytán	163 " 92 "
IV. Ezen összegnek 6% kamatát	20 " 54 "
V. A <i>Pásztor Mária</i> javára és kezéhez kiutalt összeget tőkében	178 " 47 "
VI. ennek kamatját	10 " 70 "

és így összesen 453 frt 20 krt

is meg fogja fizetni.

Egyházmegyei közgyűlésünk a küldöttség eljárását és intézkedését helybenhagyja s megerősíti; egyszersmind határozatilag kimondja, hogy miután a szomotori egyház vagyonának és pénzének jövőben leendő helyesebb

kezelésére nincs kilátás: úgy az egyházi, mint a lelkészi javadalom felügyeletével az esperesi hivatal által valamely szomszédos lelkész bízassék meg, a kinek tájékozás végett a szomtori egyházra vonatkozó okmányok is átadatnak. Ezen intézkedés megtételére esperes úr kéri fel.

20. A b.-olaszii egyház, jóváhagyás és megerősítés végett egy adásvételi szerződést mutat be, mely szerint az egyház *Mészáros Mihály* és neje *Madár Klárától* bizonyos ingatlan birtokot vásárolt, mely a b.-olaszii 315. sz. telekkönyvben 371. hr. sz. a. van bejegyezve.

Minthogy telekkönyvi kivonattal nincs beigazolva, hogy a kérdéses ingatlan valóban tehermentes: az adásvételi szerződés azon utasítással tétetik vissza a b.-olaszii egyházhoz, hogy kérvényét és adásvételi szerződését a szükséges telekkönyvi kivonattal felszerelve terjeszse be őszi közgyűlésünkre.

Olvastatott a zemplénmegyei közigazgatási bizottság válasza, melyet őszi egyházmegyei közgyűlésünk jegyzőkönyvének 43-ik pontjában kifejezett azon óhajtásunkra, illetve megkeresésünkre adott, hogy az iskolamulasztások megszüntetését célzó 1887. okt. 13-án keltezett ^{901/1344} számú szabályrendelet olyformán módosíthatnák, hogy jövőre a járási szolgabírák utasítsanak az iskolát mulasztók névsorának a községi előjáróságoktól esetről-esetre leendő bekövetelésére. E válasziratban kimondja közigazgatási bizottság, hogy előbbi szabályrendeletét nem változtathatja meg, mert az ellenkeznék az 1876. XXVIII. t. c. 13. §-ával, valamint az 1875. szept. 2-án kiadott miniszteri utasítás 34. §-ával.

A közigazgatási bizottság válaszával kapcsolatban olvastatott *Nemes Lajos* zemplénmegyei kir. tanfelügyelő átirata, melyben — azon célból, hogy a lelkészek, az iskolamulasztások megbüntetését elhanyagoló községi előjárók jelentése miatt azok előtt úgy ne tűnhessenek fel mint vádaskodók — azon ajánlatot teszi, miszerint az igazolatlanul mulasztók névsorát egyenesen hozzá küldjék be, hogy a kellő intézkedéseket ő tehesse meg.

A közigazgatási bizottság fentírt válasza tudomásul szolgál; a kir. tanfelügyelő úr ajánlata pedig utasításul szolgálhat a lelkészeknek arra nézve, hogy jövőre az iskolai mulasztásoknál a szerint intézkedjenek.

22. Azon eset alkalmából, hogy az épen üresedésben lévő tokaji lelkészállomásra mint III-ad osztályúra hirdettetett a pályázat, holott az az 1883-ik évben Ungváron tartott közgyűlés jegyzőkönyvében a II-od osztályúak közé van sorozva: elnök esperes úr — nehogy eljárása félremagyarázásra adjon okot — a tokaji egyháznak III-ad osztályúvá lett minősítését azzal okolja meg, hogy mióta a lelkészi állomások első osztályozása megtörtént, azóta a tokaji lelkészi díjlevél, bár minden pontjában

ugyanaz maradt: értékében mégis alábbszállott; mihez hozzávéve még azt is, hogy az első osztályozás alkalmával úgy a stóla-jövedelem, mint a szántóföldek esetleges bérjövödelme túlságos magasra lett felbecsülve, úgy, hogy a helyszínére leltározás s a lelkészi javadalmazás felvétele végett kiküldött megbizottjának a presbyteriummal együttes megalakítása folytán a tényleges és biztos jövedelem 731 frtnál nem levén többrevehető: ez értékben kelle azt a pályázatnál is jeleznie; ugyanazért kéri az egyházmegyét, hogy ezen intézkedését helyben hagyólag vegye tudomásúl.

Egyházmegyei közgyűlésünk a nyert felvilágosítás után esperes úr eljárását helyeslőleg veszi tudomásúl; egyúttal a tokaji eset alkalmából, miután az egyházak nagy többségében az első felbecslés óta már ez ideig is változott a lelkészi díjlevél értéke, megkeresni határozza a főt. egyházkerületi közgyűlést az iránt, hogy az egész kerületben az egyházak új osztályozását még ez év folyamán rendelje el; vagy ellenkező esetben jogosítsa fel az egyházmegyéket, illetve azoknak espereseit, hogy üreseedés esetén az első osztályozás alkalmával helytelenül osztályozott gyülekezeteket, az egyházkerület megkerdezése nélkül is, a tényleges és biztos jövedelemnek megfelelő osztályba sorozhassák s a szerint hirdethessék ki azok lelkészi állomására a pályázatot.

23. Dr. Kesső Géza egyházmegyei ügyész, a takta-kenézi egyháznak Tóth Bénéjámín volt gondnok elleni keresetére vonatkozólag előterjeszti, hogy a kir. ítélő-tábla által elrendelt zárlat Tóth Bénéjámín ingatlanaira feljegyzés, ingóságaira pedig lefoglalás által foganatossított; mely utóbbi foglalás ellen azonban Tóth Bénéjámín neje által igényper adatott be, s ez ügy jelenleg a beadott felebbezés folytán a kir. ítélő táblánál, a zárlat kérdése pedig a kir. kurián vár elintézését.

Egyházmegyei ügyész jelentése tudomásúl vétetik, s egyszersmind felkéretik e peresügy minélelőbbi befejezésének siettetésére.

24. Ugyancsak egyházmegyei ügyész jelenti a lácai egyház és ottani lakos, Pirigyi István közötti peresügyre vontkozólag, hogy ez ügyben, a szükséges adatok és okmányok hiánya miatt nem intézkedhetett.

Jelentése tudomásúl vétetvén, a lácai egyház a szükséges adatok- és okmányoknak az egyházmegyei ügyész kezeihez leendő beszolgáltatására utasittatik.

25. Olvastatott őszi közgyűlésünk jk. 26-ik pontja szerint a vísi és kenézliói egyházak affiliatiójának lehető eszközlése s az erre vonatkozó módokatoknak a két egyház közötti megállapítása végett kiküldött bizottság munkálata, melyben bizottság jelenti, hogy mindenekelőtt a nevezett egyházak anyagi és szellemi emelkedését tartva szem előtt, arra törekedett, hogy a vísi

papi és tanítói, úgyszintre a kenézlői papi és tanítói, — tehát 4 rendbeli díjlevélből egy papi és két tanítói, — tehát 3 díjlevél alkotassék oly formán, hogy a kenézlői papi jövedelemből 159 frt a kenézlői tanító fizetésének 300 frtra leendő kiegészítésére fordíthatnék; hogy pedig ezáltal a lelkészi javadalom csorbát ne szenvedjen, az ebből elszakítandónak jelzett 159 frt a vísi lelkészi jövedelemből téríttetnék vissza, s az ebből felmaradó összeg pedig a vísi templom építési alapjául volna tőkésítendő; a vísi tanítói díjlevél ez idő szerint változatlanul hagyatnék.

A vísi egyháztagok, bizottság e tervezetében készséggel bele is egyeztek; de nem úgy a kenézlőiek; amennyiben kifejezést adva azon aggodalmuknak, melyszerint ha e tervezet alapján az affiliatio csak 10 évre eszközöltetnék, a kenézlői egyház a 10 év leteltével oly helyzetbe jutna, hogy tanítója volna, de a lelkészi díjlevél 159 frttal kevesebbet tenne ki s arra lelkészt nem választhatna, tehát ő szorúlna az affiliatorra; mert a 159 frt hiányt az egyháztagok egyáltalában nem volnának hajlandók évenként kipótolni; ugyanazért határozottan kijelentették, hogy Vísnek Kenézlőhöz való csatolásába csak is azon feltétel alatt egyeznek bele, ha az örök időre történik; de mely feltételt viszont a vísiak nem tartották elfogadhatónak.

Igy állván az ügy, s mivel a kenézlőiek aggodalmát küldöttség is alaposnak találja, az egyesítésnek ily alapon való létesítését feladja, hanem egyúttal indítványozza: „mondja ki egyházmegyei közgyűlés, hogy Vist 1890-től kezdve 10 évre Kenézlőhöz csatolja oly formán, hogy ez idő alatt az alább meghatározott díjért a kenézlői lelkész fogja végezni Vison az Úrvacsora kiszolgáltatását, az anyakönyvek vezetését, általában az egyház anyagi és szellemi gondozását.“ A fizetési módozatokat pedig következőkben véli és kéri a bizottság megállapíttatni:

1-ör. A vísi lelkészi fizetés az 1889-ik évben felerészben törvényszerűleg az özvegy lelkésznét illetvén, a díjlevél szerinti fizetésnek felét, a stóla-jövedelem kivételével, ő élvezendi, mégpedig úgy, hogy az 1888-ik év őszén általa $\frac{1}{3}$ -ad részben bevetett földek egész termése, a tavaszi földek, kaszálók, legeltetési jog és más aprólékos járulékoknak fele része, valamint a lelkészlak is, minden mellék- és gazdasági épületekkel együtt, rendelkezésére bocsáttatik. A tavaszi földek, kaszálók, legeltetési jog s más egyéb aprólékos járulékoknak megfelelő fele része, — kivéve a kenézlői lelkész 1889-ik évi szolgáltatásának díjazására alább kitüntetett aprólékos fizetéseket és a stólat — a vísi egyház gondos kezelésére bíztatik, hogy azt a templomépítés alapjára tőkésítse.

2-ör. A kenézlői lelkész a múlt 1888. és folyó 1889-ik évi szolgálataiért kapja a szántási díj felét (2 frt 50 kr); a kisa-játítási 525 frt 45 krnyi összeg kamatjának felét (15 frt); a keresztes élet felét, vagyis 5 keresztet (8 frt); a faváltságdíj felét (9 frt); két köből gabona felét (4 frt) és 22 frt tőke

kamatjának felét (90 krt); vagyis összesen 39 frt 40 krt és a stólát. A jövő 1890-ik és következő években azonban minden, itt felerészben kitüntetett aprólékos fizetések egészen a kenézlői lelkésznek adatnak; a vísi papi javadalom többi része pedig bérbeadás útján kezeltetvén, a templomépítési alap részére tőkésítetik. Azonban:

3-or, azon esetre, ha jelenlegi tanító, *Kajdi Menyhért* helye más egyénnel töltenék be, a lelkészi szolgálatot teljesítő kenézlői lelkész a papi jövedelemből már nem a fentebb előttüntetett összegeket kapná, hanem a kisajátítási összegnek egész kamatját (30 frt); faváltságdíjt egészen (14 frt) és a stólát. A vísi leendő új tanító vagy előkönyörgő részére, a tanító eddigi 294 frtra becsült fizetése 400 frtra fog kiegészítettetni és pedig a lelkészi javadalom következő alkatrészeiből: az ó- és új temető használata (5 frt); két hold kender-föld (27 frt); keresztes élet (16 frt); kaszálási sat. szolgálmány (10 frt); szántás-díj (5 frt); két köből gabona (8 frt); faváltság zsellérektől (4 frt); 22 frt tőkének kamatja (1 frt 80 kr), s végül a földek hasznóbéréből 40 frt. Ezek együttes összege, vagyis 106 frt 80 kr. hozzáadtván a jelenlegi 294 frt hoz, leendő az egész tanítói fizetés 400 frt 80 kr.

Végül a lelkészlakra nézve szintén kimondatni kéri bizottság, hogy egyházmegyei közgyűlés annak a hívek által szándékolt és tervbevett bérbeadását semmi szín alatt sem engedi meg, hanem az özvegy lelkésznek kiköltözése után azt a tanító fogja a rendes lelkészválasztás idejéig elfoglalni; ellenben a jelenlegi tanítói laknak a kellő rendbehozatal utáni bérbeadását nem ellenzi.

Egyházmegyei közgyűlésünk a küldöttség betervezett munkálatát, illetve indítványát és módzatait tételesen átvizsgálván, helybenhagyja és elfogadja, s annak értelmében és az abban körülírt módzatok szerint a vísi egyházat 1890-ik évtől kezdve 10 évre Kenézlőhöz csatolja; egyszersmind rendel, hogy közgyűlésünk ezen határozatáról úgy a vísi egyház, mint a kenézlői lelkész és presbyterium jegyzőkönyvi kiíratban értesítsék.

26. A tokaji egyháznak *Balogh Lipót* elleni követelésére nézve. *Dr. Kovácsy Pál* ügyvéd jelenti, hogy a végrehajtás eszközöltetett, foganatosítva is lett, de eredmény nélkül, mert *Balogh Lipótnál* csupán 125 frt értékű ingóság találtatott, s arra is alperes neje tulajdoni igényt jelentett be; ugyanazért míg valami alapot nem talál, addig a végrehajtást sikerrel nem eszközölheti.

Jelentése tudomásul vétetik.

27. A tokaji egyház, egyik pusztuló szőlőjének eladásáról szóló szerződését azon kéréssel nyújtja be egyházmegyénkhez, hogy azt megerősítés végett a főtiszt. egyházkerületi gyűlésre terjeszse fel.

Ajánlólag fel fog terjesztetni.

28. Az előző ponttal kapcsolatban a tokaji egyház képviselői panaszzolják, hogy bár az 1887-ik évi őszi egyházkerületi gyűléstől a philloxera pusztítása miatt veszendő szőlőik eladhatására engedélyt kértek, azt csupán egy darabra nyerték meg; a többire nézve pedig az engedély — ugyanazon gyűlés 62-ik pontja szerint — megtagadtatott azon okból, mert azokra vételi ajánlat, annál kevésbbé adás-vételi szerződés nem terjesztetett be, s így nem volt megbírálni, vajjon a kért eladás az egyházra előnyös-e vagy sem, s mely körülmény folytán odajutottak, hogy most már a philloxera még rohamosabb pusztítása miatt — sokkal kedvezőtlenebb feltételek mellett és sokkal olcsóbb áron kénytelenek az egyház szőlőit eladni, ha azt nem akarják, hogy azok végképen értéktelenné váljanak.

A fentebbiekből kifolyólag indítványoztatott, hogy tekintve azon körülményt, melyszerint az egyházak ha valamit eladni vagy venni akarnának, azt a legkedvezőbb feltételek mellett sem tehetik, mert hiányzik a felsőbb egyházi hatóságok jóváhagyása; tekintve, hogy e miatt az egyes egyházak nagyon sokszor tetemes előnyöktől fosztatnak meg és esnek el: mondja ki egyházmegyei közgyűlés, hogy ily esetben az előnyös szerződést az egyházmegye jóváhagyása reményében megköthessék.

Egyházmegyei közgyűlésünk ez indítvány értelmében elvileg nem ellenzi, sőt megengedi, hogy az érdekeltek ily esetekben a szerződést megköthessék; azonban feltétlenül szükséges kelléknek mondja ki, hogy az így előre megkötendő szerződésbe okvetlenül beírassék eme feltétel: „az egyházmegyei közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében“; amiből önként következik, hogy az ily szerződések csakis az egyházmegyei hatóság jóváhagyása folytán, az egyházkerület megerősítése után lépnek érvénybe.

29. A kis-tárkányi egyház azon kérelemmel járul közgyűlésünk elé, hogy a Tisza folyó árterébe eső 14 kat. hold erdő területéről az élőfákat árverés útján eladhassa, s az így begyűlt pénzüsszeget tőkésítvén, annak kamatait a behivatalnokok díjlevélileg biztosított failletményének beszerzésére fordíthassa. Kérelmét indokolja a Tisza folytonos szakgatásával, mely miatt attól lehet tartani, hogy rövid idő alatt az egész erdőterület fástól együtt megsemmisül.

Miután köztulajdont képező erdőterületet az erdészeti törvények értelmében a vármegyei erdészeti bizottság engedélye nélkül kiirtani nem lehet: közgyűlésünk utasítja a folyamodó egyházat, hogy a szükségelt jóváhagyást előbb az erdészeti bizottságtól kérje ki, s esperesi hivatalunknak küldje meg, hogy az, kérvényükkel együtt, esetleg már a legközelebbi egyházkerületi gyűlésre felterjeszhető legyen.

30. Ugyanazon egyház, temploma kijavítására vonatkozó költségvetését terjeszti be s kéri annak jóváhagyását.

A célbavett javítás szükségességének és minőségi fokának közvetlen tapasztalás és szemlélet útján leendő megítélésére, s annak folytán a beterjesztett költségvetés elbírálására *Keresztúri József* papi és *Pilissy Nándor* világi tanácsbírák küldetnek ki a kérvényező egyházba.

31. A kaki egyház lelkésze panaszolja, hogy bár díjlevelének 2-ik pontja értelmében az egyház mindazon családfői, kiknek $\frac{1}{4}$ -ed teleknyi, vagy ennél több fölbirtokuk van, a lelkész részére évenként egy köből gabonát tartoznak fizetni: ezen kötelezettségöknek több olyan egyháztagok vonakodnak elegettenni, kik a díjlevelben meghatározott földmennyiséggel, sőt annál többel is bírnak, de földjeik, mint nem úrbéres telkek, nem a gazdák, hanem a földbirtokosok földjei közt fekszenek, s e körülményt elegendő oknak tartják az illető gabonamennyiség fizetésének megtagadására; ugyanazért kéri az egyházmegyei közgyűlés intézkedését, hogy jogos igényei érvényre emelkedhessenek.

Egyházmegyei közgyűlésünk méltánytalannak és igazságtalannak találja a bepanaszolt egyháztagok eljárását; azért is, azon indokból, mert a díjlevel e tekintetben különbséget nem ismer, határozatilag kimondja, hogy az $\frac{1}{4}$ -ed rész teleknyi földtulajdonnal bíró egyháztagok, habár földjeik nem az úrbéres gazdák földjei sorában vannak is kimérve, az egyházi terheknek a többi úrbéres gazdákkal egyenlő mértékben viselésére s az egy köből gabona megfizetésére minden kivétel nélkül kötelesek.

32. *Id. Olajos Pál*, gesztelyi lelkész, azon kettős nemes céltól vezéreltetve, hogy részint az állami és községi adókkal túlterhelt híveknek legalább egyházi terhein könnyítsen, részint hogy a lelkészi javadalmazás, hacsak kis részben is, emeltessék: a gesztelyi ev. ref. gyülekezet kebelében 200 frtos alapítványt tett azon kikötéssel, hogy az a hozzácsatolandó kamatokkal mindaddig növeltessék, míg az előállandott tőkének kamat-jövedelmei a hívek által a lelkész részére fizetni szokott, gabonaféle javadalmazásnak felét fedezni fogják, mely eset beálltával a hívek a gabonafizetés kötelezettsége alól, a jelenlegi fizetésnek felerészében, felmentendők lesznek.

Az egyház érdeke s jövődjé iránti szeretetteljes gondozásra és áldozatkésztségre valló ezen alapítványt, különösen mint egy, az egyház szolgálatában kiérdemült s annak előhaladásán még most is ifjúi erővel munkálkodó s azon teljes érdeklődéssel csüggő lelkésztől származó kitűnő példát, egyházmegyénk a maga részéről is méltányló elismeréssel veszi tudomásúl, s egyúttal a beterjesztett alapító-levelet az egyházmegye levéltárába elhelyezni határozza.

33. Egyházlátogatás jelentése szerint, Karádon egy ottani lakos és egyháztag, névszerint *Tompa István*, harangöntésre 200 frtot adományozott.

Egyházmegyei közgyűlésünk a vallásos buzgóság-
nak tettben nyilvánuló ilyen szép példáját elismeréssel
veszi tudomásul, s jegyzőkönyvünkbe iktatni határozza.

34. Ugyancsak egyházlátogatás jelenti Erdőhorvátiból, hogy ottani nagybirtokos, *Br. Waldbott Frigyes*, a ref. templom tornyának építésére 50 frt pénzt s ugyanannyi értékű faanyagot adott; neje a báróné pedig 12 ref. vallású iskolás gyermeket részint taneszközökkel, részint ruhaneműekkel ajándékozott meg.

Egyházmegyei közgyűlésünk a nem felekezetünkhöz
tartozó főúrnak és úrhölgynek a felekezetiesség korlátain
felülemelkedő nemes szívéről fényesen tanuskodó ado-
mányát hálás köszönettel és elismeréssel fogadja.

35. Mult évi őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 31. sz. alatti határozata értelmében, a kis- és nagy-tárkányi társ egyházak között fenforgó vitás-ügyek elintézése végett kiküldött bizottság, beterjesztett munkálatában jelenti, hogy a nevezett társ egyházak anyagi és szellemi előhaladása érdekében annyira óhajtott békés kiegyezést az egyháztagok kölcsönös ellenkezése miatt, nem létesíthette; egyszersmind kifejezést ad azon közvetlen tapasztalaton alapuló meggyőződésének, hogy ott csak rendeleti úton lehetséges némi nyugalmat és békét eszközölni; ugyanazért véleménye a következő: mondja ki az egyházmegyei közgyűlés határozatilag, hogy a szószék előtt lévő, úgynevezett kurtaszékek kizárólag Kis-Tárkányt illetik; az északi oldalon lévő első hosszú férfi székekben 4, az ugyanily nemű déliben 5 nagy-tárkányi egyén foglalhat helyet, a többi férfi székekben pedig mindenütt $\frac{1}{3}$ -adrészben illetékesek a nagy-tárkányiak. A két első női szék kizárólag Kis-Tárkány használatában marad, Nagy-Tárkánynak pedig szintén kizárólag adatik a déli oldalon a második női szék, a többi női padok egyharmadrészben.

Továbbá, miután Kis-Tárkány vagyonosabb, míg Nagy-Tárkánynak semmije sincs: ez utóbbi — fentartva az általa eddig teljesített fizetéseket — csak is oly terheket köteleztessek egyharmadrészben viselni, melyeket Kis-Tárkány is önmagára kivetni kénytelen. Végül, miután az egyenletlenségnek részben okozója azon körülmény is, miszerint Nagy-Tárkány presbyteriuma az egyházi ügyek vezetésében vagy épen nem, vagy csak nagyon ritkán vesz részt, s így sok esetben azt sem tudja, hogy mi miért s hogyan történik: mondassék ki, hogy kisebb fontosságú ügyek elintézésénél Nagy-Tárkány részéről legalább a gondnok vagy egy presbyter; fontosabb ügyek tárgyalásánál pedig az egész n.-tárkányi presbyterium, vagy előzetes értesítéssel, vagy szószékből meghívassék.

Egyházmegyei közgyűlés midőn a küldöttség itt előírt véleményét magáévé tévén, azt *határozattá emeli*:

ugyanakkor elvárja a kis- és nagy-tárkányi társegyházak tagjaitól, hogy saját és egyházuk jól felfogott érdekében is a béke és egyetértés útjára lépnek, s magukat az egyházmegye ezen határozatához, illetőleg rendeletéhez alkalmazandják; mindazáltal nem vonja meg azon jogot, hogy ez ellen a magát megrövidítettnek, hívó fél felebbézzel éljen. Azon esetben pedig, ha e határozatba belenyugosznak, ez mindkét egyház presbyteri jegyzőkönyvébe bevezetendő s a gondnokok és presbyterek által aláírandó.

36. *Groszmann Sámuel*, dombrádi lakos, mint a cigándi egyház birtokának bérlője, beadott kérvényében panaszolja, hogy az általa bérelt földbirtokból *Br. Sennyey* egy bizonyos részt eltulajdonított, miáltal ő tetemes károsodást szenved; ugyanazért kéri az egyházmegyét, hogy ez ügyben intézkedjék.

Egyházmegyei közgyűlés *Tóth Lajos*, tanácsbíró bízta meg, hogy kérelmezővel s a cigándi egyház előljáróságával érintkezésbe lépve, az ügy mibenállásáról esperesünknek tegyen jelentést.

37. *Likay László*, tokaji nyugalmazott tanító, beterjesztett kérvényében panaszolja, hogy nyugdíját a tokaji egyház vagy csak nagyon kis részletekben, vagy épen sehogy sem fizeti, s emiatt a mult évi árvíz által rombadöntött házat sem volt képes lakhatóvá tenni, s csakis a tanító jóakarata óvta meg, hogy eddigelé bérházra nem szorult; ugyanazért utasíttatni kéri nevezett egyház presbyteriumát, hogy az 1887-ik és 1888-ik évekről hátralékban levő nyugdíjilletékét, a mi az egyházlátogatás jegyzőkönyve szerint 159 frtot tesz ki, ha mindjárt az alapítványi pénzek felhasználásával, vagy rendkívüli intézkedés igénybevétele mellett is, haladéktalanul fizesse ki.

Folyamodó kérelméhez képest, a tokaji egyház presbyteriuma a nyugalmazott tanító követelésének haladéktalan megfizetésére utasíttatik; azon világos meghagyással azonban, hogy enemű kötelezettségének lerovására az alapítványi pénzeket igénybe ne vegye, hanem azt a közpénztárból teljessé.

38. *Berta Pál* és *Egry Ferenc* volt királyhalmeci gondnokok, kérelmezik, hogy azon 127 frtnak megtérítése alól, — melyben az egyház javára elmarasztaltak s melyről váltót adtak — mentessenek fel.

Amennyiben a kérdéses váltókötelezettség kérvényezők által azon hiánylat fedezésére lett kiállítva, mely az általuk kezelt egyházi pénzekből terhükre felmerült: kérésüknek hely nem adható.

39. Mult évi őszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 33. sz. pontja szerint *Weinstock Mózes*, mint a bodrog-sárai egyház javainak bérlője, azon okból, mert az akkori árvíz által a bérlethez tartozó iskolai épület elromboltatott, ezen épület után bérleengegésért folyamodott. Az ezen bérletügy rendezésével az espe-

resi hivatal által megbízott egyházlátogató-küldöttség jelenti, hogy ez ügyet a nevezett bérlővel együttesen elintézte oly módon, hogy az 1888-ik évi január hó 1-jétől, a még hátralevő bérleti évek tartamára, a bérlő javára az egész bérleti összegből évenként 5 frt engedtetik el, mely egyezségbe *Weinstock Mózes* bérlő is belenyugodott.

Egyházlátogató-küldöttség intézkedése helyeslő tudomásul vétetik, s az ügyet egyházmegyei közgyűlésünk is befejezettnek tekinti.

40. A taktakenézi egyház, temploma és tornya kijavítására vonatkozó tervezetet és költségvetést terjeszt be jóváhagyás végett közgyűlésünk elé.

A templom megvizsgálására, s esetleg az építési szerződésnek a vállalkozó építő-mesterrel leendő megkötésére, nevezett egyházba *Tóth Lajos* tanácsbíró és *Dr. Kesső Géza* egyházmegyei ügyész küldetnek ki.

41. A harkányi egyház presbyteriuma az egyházlátogatás útján jelenti, hogy *Lencsés József* elleni 70 frt követelését igazoló kötelezvényét még 1885-ben átadta behajtás végett *Farkas Gyula* szerencsi ügyvédnek; s hogy ámbár nevezett ügyvéd beismeri, miszerint e követelést behajtotta, mindazáltal a bevett összeget többszöri felszólítás dacára sem adta át a felperes egyháznak; ugyanazért ezen ügynek tisztábahozatala végett, az egyházmegyei hatóság közbenjárását kéri

Ezen ügy végleges rendezése egyházmegyei ügyészsüinkre bízatik.

42. A megyaszói járás egyházlátogató-küldöttségének jegyzőkönyvéből, a kesznyéteni egyházra vonatkozólag az tűnik ki, hogy az ottani tanítói hivatal részére díjlevél szerint meghatározott, de teljesíteni elmulasztott szolgálmányokat a gondnok úgy 1887., mint 1888. évben, az egyház pénztárának terhére jogtalanul, készpénz-fizetéssel kárpótolta, mi miatt az 1887. évi gondnokot a presbyterium 10 frt büntetésben el is marasztalta ugyan, de azt rajta mindez ideig be nem hajtotta; kitűnik továbbá, hogy az egyház birtokában lévő kötvények sem bélyeggel, sem jótállóval, sem betáblázási biztosítással nincsenek ellátva; sőt egy 65 frtos és egy 30 frtos tőke nem is kötelezvény, hanem csak egy-egy szelet papírra írt elismervény mellett van kihelyezve, tehát a kötvények szabálytalanul vannak kiállítva nemcsak, hanem e kötvények a törvény ellenére nem az egyház ládájában őriztetnek, hanem a gondnoknál tartatnak.

Egyházmegyei közgyűlésünk, bár elismeréssel vesz tudomást ugyanezen egyházlátogatás jegyzőkönyvéből, azon buzgóságról és áldozatkészségről, melyet a kesznyéteni egyház hívei az elavult lelkészlak újrakepítése körül a múlt évben kifejtettek: mindazáltal nem mulaszthatja el komolyan figyelmeztetni az ottani presbyteriumot, hogy a tanítói hivatal részére a természetben teljesítendő szol-

gálmányokért készpénzzel fizetett összeget az egyház pénztárának, a gondnok által haladéktalanul visszatéríttesse; valamint, hogy az 1887. és 1888. évi gondnokon, ha az egyházi szolgálányaikat elmulasztott egyháztagnok neveit ki nem mutatná, s azoktól a helyettük kiadott összeget be nem hajtáná, a 10 frt büntetéspénzt hajtassa be; végül, hogy jövőre kötelezvényeit kellőleg biztosítsa, azokat az egyház ládájába helyezze be, s mindezekről a következő évi egyházlátogatás útján kimerítően számoljon be közgyűlésünknek.

43. Ugyanazon egyházlátogatás jelenti a berzéki egyházból, hogy az egyház tőkepenzei egyes helybeli lakosoknál minden biztosíték nélkül vannak kölcsönképen kihelyezve, s bár szigorú utasítást kapott a presbyterium arra nézve, hogy a kötvényeket haladék nélkül biztosítsa s arról az esperesi hivatalnak még jelen gyűlésünk előtt jelentést tegyen: ezen utasítást figyelmen kívül hagyta s jelentést nem terjesztett be.

Egyházmegyei közgyűlés újlag utasítja presbyteriumot, hogy folyó év május hó végéig az egyházlátogatás meghagyásának saját érdekében tegyen eleget, mert ellenkező esetben, a presbyterium költségére, az egyházmegyei ügyész fog kiküldetni a kötvények kellő biztosításának foganatosítására.

44. Ugyancsak Berzékről jelenti egyházlátogatás, hogy a nevezett egyház a lelkésznek díjlevél szerint évenként 3 öl fát köteles természetben kiszolgáltatni; minthogy pedig lelkész és az egyház között oly egyezség létesült, mely szerint a 3 öl fa helyett 25 frt pénzt adjon lelkésznek az egyház évenként; s minthogy a hívek az e címen rájuk vetett összegnek alig $\frac{1}{3}$ -át fizetik be, a $\frac{2}{3}$ -adrészt pedig az egyház pénztárából fedezik; a különben is csekély népességű és jövedelmű gyülekezet pénztárának e jogtalan megterhelése előbb-utóbb igen súlyossá teheti az itt különben sem valami kedvező anyagi helyzetet:

Egyházmegyei közgyűlésünk szigorúan utasítja a berzéki presbyteriumot, hogy a lelkészi hivatalt illető 3 öl fát mindenkor természetben szolgáltatassa ki és különben is gyenge pénztárát ily illetéktelen terhelésektől kímélje meg.

45. A berzéki egyház, azon esetben, ha a lelkész maga mellett segéd-tanítót nem alkalmaz, kötelezve volt a tanítói javadalomhoz tartozó, de abból kiszakított 6 hold föld árát, 120 frtot és $1\frac{1}{2}$ -öl fa árát, 12 frtot, összesen tehát 132 frtot, 1879-ik év március havától a tanítói alap javára évenként tőkésíteni; mely összegnek, a kamatokat hozzá sem számítva, 1889. március haváig már 1320 frtra kellett felszaporodnia.

Egyházmegyei közgyűlés felelősség terhe alatt utasítja nevezett egyház presbyteriumát, hogy valamint a 6 hold földnek, úgy az $1\frac{1}{2}$ -öl fának évenként tőkésíteni köte-

lezett áráról, esetleg hová lett fordításáról kimutatást készítsen, s azt jelentése kíséretében, jövő gyűlésünk elé leendő felterjesztés végett, küldje meg az esperesi hivatalnak.

46. Ugyanazon egyházra vonatkozólag jelenti egyházlátogatás, hogy esperesi utasítás következtében kérdést intézett az ottani presbyteriumhoz: miért nem hajlandó megadni lelkész-tanítójának azon 60 frtot, melyet a kettős hivatal terheinek viseléseért — igaz ugyan, hogy bizonyos kikötéssel — megajánlott? Egyházlátogatás kérdésére presbyterium úgy nyilatkozott, hogy a 60 frt megfizetése csakis segéd-tanító-tartás kötelezettsége mellett ígérte; miután pedig lelkészük segéd-tanítót nem alkalmaz, ők nem tartják magukat köteleseknek a kérdéses 60 frtnak megfizetésére s arra nem is hajlandók; mely kijelentésök ellen a lelkész egyházmegyénkhez folyamodott, kérve közgyűlésünket, hogy részére a 60 frtnak évenkénti kiszolgáltatását ítélje meg.

Miután az egyházlátogatás jelenlétében csakugyan be lett igazolva azon állítás, hogy a berzéki lelkész kérdéses követelését presbyterium azon feltétel mellett ígérte meg, ha maga mellett segéd-tanítót alkalmaz, a mit azonban nem teljesít: közgyűlésünk a berzéki presbyteriumot a 60 frt megfizetésére nem kényszerítheti.

47. A mult 1888. évi szeptember hó 25—26-ik napjain, Szikszón tartott egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének 78. pontja értelmében, az erdő-bényei anya- és simai leányegyház lelkésze által, a simai tanítói hivatal részére felajánlott javadalmazás tárgyában, említett egyházakba kinevezett küldöttség betérjeszti jelentését, melyből kitűnik, hogy úgy az erdő-bényei anya-, mint a simai leányegyház hívei, a lelkész ajánlatába belenyugszanak; ez utóbbiak azonban azon óhajlás kifejezése mellett, hogy az anyaegyház lelkésze, a hat-ízbeni úrvacsoraosztáson kívül, még háromszor teljesítsen istentiszteleti szolgálatot Simán, s a 14 hold lelkészi föld az egyház híveinek engedessék át, a gondnok által beszedendő és fizetendő évi 84 frt bérösszegért. A küldöttség egyúttal 3 példányban bemutatja a lelkész által felajánlott javadalmazás beszámításával kiállított simai tanítói díjlevelet, mely ennek folytán 260 frtra emelkedett.

Az erdő-bényei anyaegyház hívei, bármennyire meg volna is bennök a jóakarát, ez idő szerint nincsenek oly helyzetben — főképp az évről-évre aggasztóbb mérvben terjedő szőlőpusztulás és az egyház által a legközelebb mult évek folyamán tett költségesebb építkezések miatt — hogy lelkészöket bármilyen csekély összeggel is kárpótolhatnák azon szolgálatokért, melyeket ezután Sima helyett Erdő-Bényén fog teljesíteni; a lelkész azonban tett ajánlatát még így is fentartja, azon előbbi feltétel mellett, hogy ily módon átengedett simai fizetéseért a főtiszt. egyházkerület által, a simai tanítónak eddig évenként kiadott 40 frtnyi állandó segély jövőre 50 frtra kiegészítve, kárpótlásul az ő részére utalványoztassék ki.

Egyházmegyénk azon kivétellel, hogy a lelkész által átengedett 14 hold föld használatát s az esetleges bérbeadás jogát a simai tanítónak tartja fel, ezen ügyet egyebekben, a fentebb kifejezett értelemben, pártolólág terjeszti fel, a simai tanítói díjlevelekkel együtt, végleges helybenhagyás és megerősítés végett, a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé.

48. A pataki járás egyházlátogató-küldöttsége felhívja egyházmegyénk figyelmét azon körülményre, melyszerint az erdő-bényei anya- és simai leányegyházak lelkésze, a díjlevél szerint őt illető, de általa a simai leányegyház hívei használatába már régebben átbocsátott 14 hold szántóföld jövedelmére nézve, annak idejében azon intézkedést és határozott kikötést tette, hogy abból évenként 50 frt elkölthetetlen alapul tőkésítették, mely tőkének kamatai egy — általa később meghatározandó — de mindenesetre a simai leányegyház javára szolgáló célra lesznek fordítandók; s hogy ámbár e kikötésbe a simai egyház annak idejében belenyugodott s azt elfogadta; most mégis vonakodik elismerni, hogy az így begyűlt összeg elkölthetetlen lett volna, sőt vitatja és igényli magának azon jogot, hogy a jótékony célra a lelkész által nemeslelkűleg átengedett 14 hold föld haszonbérét s jövedelmét egészben és saját belátása szerint esetről-esetre, folyó szükségeinek fedezésére is felhasználhatja és felhasználhassa.

Egyházmegyei közgyűlésünk megütközéssel értesül a simai presbyterium illetén önkényes és merőben jogtalan eljárásáról, s tekintetbe véve azt, hogy az említett évi 50 frt összeget az erdő-bényei lelkész a saját, díjlevélileg biztosított földjeinek jövedelméből engedte át és ajánlotta fel némi tőkegyűjtés végett a simai egyháznak: ezennel határozottan megtiltja nevezett egyház presbyteriumának, hogy ezen alapítványi természetű összeget, a lelkész úr beleegyezése nélkül, bármiféle szükségeinek fedezésére is felhasználja; ellenkezőleg szigorúan és felelősség terhe alatt utasítja az illetőket, hogy az évi 50 frtos részletekből, 1883 ik évtől számítva a mai napig, a törvényes kamatok hozzácsatolásával begyűlt összegről, esetleg annak hová lett elhelyezéséről és mikénti kezeléséről, már a legközelebbi egyházlátogatásnak tiszta és világos kimutatást adjanak be, és ez összeget jövendőben minden másnemű egyházi jövedelemtől teljesen elkülönítve s a lelkész utasítása szerint, természetének és rendeltetésének megfelelőleg kezeljék mindaddig, míg az alapító lelkész annak kamatait jónak nem látja az általa meghatározandó célra folyóvá tétetni.

49. Ugyanazon egyházlátogató-küldöttség jelenti a tolcsvai egyházra vonatkozólag, hogy ott az alapítványi természetű pénzekből nagyobb összegek illetéktelenül elköltettek.

Egyházmegyénk nem engedhetvén meg, hogy az alapítványi természetű tőkék a törvény ellenére, rendel-

tetésüktől elvonatván, a folyó napi szükségek fedezésére fordíttassanak, s ekként a megsemmisülés veszélyének tétessenek ki, különösen akkor, mikor az egyházi előljáróság, kötelességének erélyes és lelkiismeretes teljesítése által, azokat a közpénztári rendes bevételekből is fedezhetné: ugyanazért a tolcsvai egyház pénzügyi viszonyainak megvizsgálásával, a jelzett rendetlenségek, esetleg a visszaélések okainak felderítésével s azok lehető megszüntetésére szükséges intézkedések megtételével *Zombori Gedő* tanácsbíró és *Dr. Kesső Géza* egyházmegyei ügyészt bizza meg; a tolcsvai egyház előljáróságát pedig utasítja, hogy már a küldöttség kimenetele előtt is, minden intézkedést tegyen meg arra nézve, hogy az illetéktelenül elköltött összegek megtéríttessenek.

50. Ugyazon egyházlátogatás jelenti, hogy Hogykán a gondnoki számadás szerint 1158 frt 15 krnyi követelés van hátralékban, mely nagy összegnek némi része rendes kötvények által biztosított ugyan, de ezek is a különben sem igen tehetős egyháztagok eladósodását s végelszegényedését fogják előbb-utóbb eredményezni; míg a többi, kevésbé vagy épen nem biztosított követelések, ha esetleg behajthatatlanokká válandanak, az egyház nagyon is érzékeny károsodását, sőt végleges bukását okozhatják.

Egyházmegyei közgyűlésünk, a hogykai egyház fennmaradásának érdekében, ezennel elrendeli és meghagyja nevezett egyház presbyteriumának, hogy úgy a kötvényes, mint minden másnemű hátralékos tartozásokat, a folyó évi aratás után, a legszigorúbb eljárás útján is behajtassa s takarékpénztárilag kezelje és gyümölcsöztesse.

51. A sárospataki egyház, az egyházlátogató-küldöttség útján azon kérelmet intézi közgyűlésünkhöz, hogy azon 1311 frt és 89 krt, melyet az egyház a Zsiday-alapból közhasznú s főleg nevelésügyi célokra befektetett, de mely összeg a gondnoki számadásokban évek óta mint az egyház adóssága vezetetik, törölhesse, illetőleg a gondnoki számadásból kihagyhassa, annyivalinkább, mivel az egyház presbyteriuma, az egyházmegye 1888. évi tavaszi közgyűlésének 34. sz. alatti intézkedéséhez képest, elhatározta, hogy nevezett alapítványnak meglévő tőkét addig fogja kamatoztatni s tőkésíteni, míg annak évi kamatja az alapítók rendelkezése szerint 420 frtra emelkedik.

Egyházmegyei közgyűlésünk a sárospataki egyház kérelmét indokoltnak találja, ugyanazért az 1311 frt 89 krnak a gondnoki számadásból leendő kihagyását, azaz törlését megengedi.

52. Ugyancsak a sárospataki egyház engedélyt kér az egyházlátogatás útján arra, hogy rendelkezés alatt álló tőkéiből, melyek keveset jövedelmeznek, nagyobb kamatú, alapítvány természetű tőke-tartozásait, nevezetesen a képezdére és a pesti theologiai

intézetre tett ajánlatait kifizethesse. (Előbbi 210, utóbbi 105 frt tőkét képvisel).

Amennyiben a sárospataki egyház szándékolt intézkedése önjavára szolgáló pénzügyi művelet: egyházmegyei közgyűlésünk e tartozások kifizetését annyival inkább nem ellenzi, mivel az ily tőkék feletti intézkedés különben is az egyházi presbyterium jogkörébe tartozik.

53. A tokaji egyházra vonatkozólag, az egyházlátogatási jegyzőkönyv útján, azon feltűnően visszas állapotról értesül egyházmegyénk, hogy bár a gondnoki számadás szerint az egyháznak tetemes, 800—900 frtnyi hátrálékos követelése van, ennek dacára adósságot csinál s esedékessé vált kötelezettségeit sem teljesíti.

Egyházmegyei közgyűlés utasítja a tokaji egyház presbyteriumát, hogy az egyház követeléseit a legerélyesebb eljárás útján is hajtassa be, s abból kötelezettségeinek tegyen eleget s takarékpénztári adósságát fizesse meg.

54. Egyházlátogató-küldöttség jelenti, hogy Kenézlőn a konfirmáció, a gyermekek készületlensége miatt, elmaradt.

Egyházmegyei közgyűlés megütközéssel értesül a kenézlői lelkész-tanítónak ezen, már második nagyobb fokú mulasztásáról (előbb az iskolát zárta be, mert úgynevezett segéd-tanítója eltávozott); ugyanazért felkéri esperes urat, hogy az illető lelkész-tanítót a legszigorúbban utasítsa kötelemeinek pontos teljesítésére; s ha ez nem fogna sikerre vezetni, hasonló esetben a kötelességét ekként elhanyagoló lelkész-tanító ellen fegyelmi vizsgálat fog indíttatni.

55. Ugyancsak egyházlátogatás jelenti a perbenyiki egyházból, hogy az ottani lelkész csak minden második évben konfirmál, s e mulasztását a konfirmálandó gyermekek csekély számával indokolja.

A perbenyiki lelkésznek meghagyja egyházmegyei közgyűlésünk, hogy papi tisztéhez híven, tekintet nélkül a konfirmálandó növendékek több vagy kevesebb számára, a konfirmálást minden évben teljesítse.

56. Hasonló hanyagságot s rendellenességet jelent egyházlátogatás Kis-Tárkányból, hol a lelkész a rendre és életkorra való tekintet nélkül és az év folyamán bármikor egyenkint is, 10—11 éves korukban is konfirmálja az iskolás növendékeket.

Ezen, egyházi törvényeinkkel és rendtartásunkkal merőben ellenkező, s úgy a vallási ösmereteknek, mint általában az iskoláztatásnak megrövidítését okozó eljárás beszűntetését s a konfirmálásnak a nyári vizsgákkal egyidejű végezését egyházmegyénk szigorúan meghagyja a kis-tárkányi lelkésznek.

57. Ugyancsak Kis-Tárkányból jelenti egyházlátogatás, hogy ott az állami és ártéri adóhátralék, a fizetés elhanyagolása következtében, immár 819 frt 13 krra szaporodott.

Az adófizetés ily nagymérvű elhanyagolásáról megütközéssel értesül egyházmegyei közgyűlésünk; ugyanazért a legkomolyabban figyelmezteti s utasítja a kis-tárkányi egyház előljáróságát, hogy e rendkívül tetemes összeg törlesztésére nézve még ez év folyamán intézkedjék, hogy a legközelebbi egyházlátogatás útján közgyűlésünk elé megnyugtató jelentést terjesztessen.

58. Ugyancsak a kis-tárkányi egyházra vonatkozólag jelenti egyházlátogatás, hogy 1884-ben elhalt özv. *Popovits Pálné*, végrendelet szerint 80 frtot hagyományozott a nevezett egyháznak, s hogy bár ez összegnek az egyház részére való kiutalványozását a kir. törvényszék 1888. november hó 1-jére megígérte, az egyház a hagyományozott összeget máig sem kapta meg.

Ezen ügy rendbehozatalával *Dr. Kesső Géza*, egyházmegyei ügyész bízatik meg.

59. Olvastatott *Bodnár Lajos*, volt vámos-újfalusi tanító, jelenleg sóstófalvai előkönyörgő kérvénye, mely szerint Vámos-Ujfaluban teljesített 5 és félévi szolgálata idejére, a vasútépítő-társaság által fizetett 400 frt kisajátítási árból díjlevél szerint öt illető 200 frt utáni kamatok, az általa kölcsönvett 120 frt után viszont fizetni kötelezett kamatoknak levonásával, nevezett egyház ellen 37 frt 20 kban megállapíttatni kéri.

Kérvényező *Bodnár Lajosnak* a vámos-újfalusi egyház elleni követelése elvben megállapíttatott, minek folytán az egyházmegyei ügyész utasíttatott, hogy ez ügyre nézve hivatali elődével magát érintkezésbe téve, intézkedjék, hogy ez összeg a vámos-újfalusi egyháznak kérvényező elleni követelésébe tudassék be, illetve abból vonassék le.

60. Ugyancsak *Bodnár Lajos*, sóstófalvai előkönyörgő, beadott kérvényében panaszolja, hogy a javadalmát képező 12 hold szántóföldjének megmunkálását, bár annak teljesítésére a hívek magukat díjlevélileg kötelezték, vagy mindig későn, vagy épen nem teljesítik; ez okból, mivel neki népes családjával a különben is csekély fizetés mellett, így megélnie majdnem lehetetlen, kéri magát más egyházba áthelyeztetni.

Kérelmezi továbbá, hogy a néhai hoportyi előkönyörgő, *Sípos Pál* elleni 50 frt 12 kr követelését, mely mostoha fia révén reászállott, s melyet a sóstófalvai egyház bevett, de kérelmezőnek át nem adott, egyházmegye az ő javára ítélje meg, illetve rendelje el, hogy ez összeg levonassék azon 50 frt 20 krból, melylyel ő adós a sóstófalvai egyháznak.

Egyházmegyei közgyűlésünk szigorúan utasítja a sóstófalvai egyház híveit a díjlevélben elvállalt kötelezettségeiknek pontos és idejében teendő teljesítésére. *Bodnár Lajosnak* az áthelyezésre vonatkozó kérelmét — előállandó üresedés esetére — esperes úr figyelmébe ajánlja. Az 50 frtos követelésre nézve, az ügy zavart volta miatt, határozat ez idő szerint nem hozható, hanem esperes úr felkéri, hogy ez ügy mibenállásának megvizsgálásával a legközelebb kimenendő egyházlátogató-küldöttséget bizza meg.

61. *Székelly László*, leányvári előkönyörgő tanító, 37 évi hű szolgálatára, de különösen erősen megrendült egészségére hivatkozva, 50 frt állandó évi segélyre kéri magát ajánlatni, hogy így maga mellett segédtanítót alkalmazhatván, hivatalos teendőinek terhe némileg könnyítve legyen.

Egyházmegyénk a legmelegebb ajánlat kíséretében terjeszti fel a folyamodó kérelmét a főtiszt. egyházkerületre, mint olyan munkását, ki szerény díjazása dacára még eddig sohasem folyamodott, s mint a kinek lelkiismeretes gondozása és fáradozása nélkül a leányvári gyülekezet már rég a teljes elzüllés veszedelmének lett volna kitéve. Egyszersmind, a most már államilag nyugdíjazott *Szabó István*, volt karcsai tanító által eddig élvezett 50 frt segélyt tisztelettel kéri egyházmegyénk *Székelly László* részére megítélni.

62. A leleszi leányegyházból, valamint az egyházlátogató, küldöttség, úgy az iskolai körlátogatóság is, évről-évre oly kedvezőtlen jelentéseket terjesztenek közgyűlésünk elé, melynek alapján attól lehet tartani, hogy ha a jelenleg ott alkalmazott káplán-tanító ez állásában továbbra is meghagyatik: a hatalmas idegen elemek közé ékelt csekély népességű, anyagiilag szegény, de máskülönbben áldozatkész kised egyház rövid idő alatt végkép elzüllik és beolvad más felekezetekbe.

Ezen ügyviszonyra vallanak egyfelől az illető káplán-tanítónak 6 évi teljesen sikertelen működésén kívül a viszonyokat és az egyént ismerő egyesek személyes megfigyelés és közvetlen tapasztalás folytán tett nyilatkozatai; másfelől az elmozdítását kérelmező egyháztagnak egyházuk iránti szeretetükből származó s azáltal sugalmazott panaszai, melyek valóban az illetőnek elméleti foglalkozására engednek, sőt kényszerítenek következtetni, (s a miről különben az illetőnek jelen gyűlésünk alkalmával tanúsított, állásával merőben ellenkező magaviseletéből közgyűlésünk tagjai is közvetlenül meggyőződhettek).

Egyházmegyei hatóságunk, hogy az itt előírt ügyviszonyokról biztos meggyőződést szerezve, érdemileg intézkedhessék: e tárgyban a bejelentett ügyállás tüzetes megvizsgálása s a káplán-tanító elméleti állapotának megfigyelése végett küldöttséget nevez ki, bevárva tapasztalati észleletei nyomán az itt megkívánt további intézkedésre nézve véleményes jelentését. A küldöttség tagjaiul *Meczner Béla*, egyházmegyei gondnok és *Keresztúry József*, papi tanácsbíró kértettek fel.

63. A tavaszi egyházkerületi közgyűlésen egyházmegyénk képviselőivel az elnökségen kívül *Bodolay József* és *Tüth Lajos*, papi; *Pilissy Nándor*, *Szinyei Gerzson* és *Meczner András*, világi tanácsbírák bizatnak meg.
64. Elnök esperes úr jelenti, hogy a karádi egyház tagjai, annak dacára, hogy kedvező anyagi viszonyaikhoz képest eddigelé

is nagyon csekély összeggel járultak a közalaphoz, ez évi illetéket most ismét annyira leszállították, hogy bevallási ívüket elfogadni, illetőleg helybenhagyni nem lehetett.

E nagymérvű közönyösség s épen a presbyteriumnál ily kárhoztatásra méltó törvényes rendszabály elleni merénylet okainak felderítésével, de egyszersmind az arányos és a kezelési szabályok szerinti kivetés eszközölésével *Keresztúri József* papi és *Meczner András* világi tanácsbírák bizatnak meg.

65. Egyházmegyei számvevő- és felülvizsgáló-bizottság jelenti, hogy az erdőhorvátii ref. egyház 1889-ik évi közalapi bevallását azon indokból, mert az évi illetéknek a mult évhez képest nagymérvű alábbszállítását nem találta kellően indokoltnak, nem fogadhatta el és nem erősíthette meg; hanem azon utasítással küldötte vissza, hogy a presbyterium a bevallást, illetve kivétést a kezelési szabályok utasítása szerint eszközölje. Miután azonban nevezett egyház presbyteriuma ezen felhívásra küldött válaszában kijelentette, hogy a már harmadizben visszautasított bevallást másként eszközölni nem hajlandó, hanem ragaszkodik a hozzá ismételve visszatett bevalláshoz:

Egyházmegyei közgyűlésünk az erdőhorvátii viszonyok megvizsgálására s a kezelési szabályok szerinti kivetés eszközölésére *Zombory Gedő* tanácsbírókat és *Dr. Kesső Géza* egyházmegyei ügyészt küldi ki.

66. Elnök esperes úr bemutatja a gondnoki számadások egyöntetű vezetése céljából mult évi tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 12-ik pontja szerint elrendelt s most már kinyomatott rovatos íveket, s immár azok használatának és alkalmazásának elrendelése iránt intézkedésre hívja fel a közgyűlést.

Egyházmegyei közgyűlésünk felkéri esperes urat, hogy valamint a rovatos íveket, úgy az azokra vonatkozó kinyomatott utasítást is körözüvény útján ismertesse meg az egyházakkal; egyszersmind véglegesen és határozatilag kötelezi és utasítja a kebelbeli egyházakat, hogy ez íveket kellő számban megszerezzék, a gondnoki számadások készítésénél az utasítások szerint kizárólag ezeket használják, annyivalinkább, mivel az egyházmegyei számvevőszék, valamint az egyházlátogatás is, csak az ezen nyomtatott íveken készített számadásokat fogja elfogadni.

67. Egyházi törvényeink értelmében a lelkészjelölő-bizottság minden évben újból alakítandó lévén:

lelkészjelölő-bizottsági rendes tagokúl jelen gyűlésünkben megválasztattak: *Tóth Lajos* papi, *Pálissy Nándor* és *Szinyei Gerzson* világi; póttagokúl: *Bodolai József* papi, *Bódogh Károly* és *Meczner András* világi tanácsbírák.

68. Egyházmegyénkben a lefolyt egyházi év alatt következő papi és tanítói változások történtek:

Agárdi lelkészül *Csontos Gábor* egyhangúlag megválasztott lelkész, jelen gyűlésünkben megerősített. Ugyancsak megerősítettek tanítói állomásaikon *Kovács János* szomotori, *Kántor Lajos* karcsai okleveles tanítók; ideiglenesen bekebelezettek: *Bajusz Imre* mádi és *Gergely Miklós* tolcsvai elválasztott tanítók, oklevelük megszerzésének kötelezettsége mellett.

69. A tokaji egyház presbyteriuma az iránt folyamodik, hogy az oda kápláni, illetve helyettes lelkészi minőségben kirendelt *Bartha József*, ezen állásában az özvegyi kegyév leteltéig meghagyassék.

Egyházmegyei közgyűlés az ezen ügybeni intézkedéssel esperes urat bizta meg.

70. Olvastatott a visi egyház kérvénye, mely szerint adósságainak törlesztésére, habár kölcsönként adandó 200, azaz kétszáz frt segélyért folyamodik.

Egyházmegyénk nem lévén oly helyzetben, hogy a kért segílyt a visi egyháznak, habár kölcsön gyanánt is, utalványozhatná, utasítja kérelmező egyház presbyteriumát, hogy a konventhez intézendő kérvényét kellőleg felszerelve adja be őszi egyházmegyei gyűlésünkre, amikor kérelmét pártolól fogja felterjeszteni a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez.

71. a) A kenézliói egyház temploma és egyházi épületeinek újtásából származott adósságainak kifizethetésére;

b) Özvegy *Török Józsefné*, berzéki lelkész-özvegy, aggkorával együtt járó munkaképtelenségére s azon körülményre hivatkozva, hogy hülye fiával együtt, alig 200 frtnyi jövedelemmel bíró fiának kenyerére van már évek óta utalva, holott jelzett fia, mint heő-papii leánytanító, az ottani lelkész bizonyítása szerint, maga is alig képes megélni: nagymérvű nyomorúságára;

c) Özvegy *Tatár Mihályné*, pthügyi lelkész-özvegy, teljes vagyontalanságára, 6, mondhat kiskorú gyermekének táplálására s ezeken felül 200 frtnyi egyházkerületi adósságára s ennek törlesztésére;

d) Özvegy *Bagdy Istvánné* férje halálára s a rettenetes tüzvész által okozott károsodására;

e) *Bodnár Kálmán*, kis-kövesdi tanító, tüzvész miatt szenvedett kárait és elaggott édes anyjának, valamint szerencsétlen testvérének táplálására;

f) *Csontos Jánosné* és *Székely Józsefné*, tanító-özvegyek, aggkoruk és munkaképtelenségükre hivatkozva; végül *Kovács János* vámos-újfalusi lelkész-tanító és *Farkas Károly* tárkányi tanítók segílyt kérnek.

Egyházmegyei közgyűlésünk folyamodókat a segílyosztó-bizottság figyelmébe ajánlja.

72. Közhirdetés útján segílyt kérnek s arra ajánltnak: a monoki, zombori és ágcsernői szegény egyházak.
73. Olvastatott az egyházmegyei tanügyi bizottságnak a kebelbeli iskolák szellemi állapotát s viszonyait feltűntető jelentése.

A jelentés lényegesebb pontjai jegyzőkönyvünkbe iktattatnak, amint következnek:

Az egyházmegyében a körlátogatói jelentések és táblás kimutatások szerint, — azonban a községi iskolávalbíró egyházak eléggé elvétett kihagyásával összegezett — 43,633 lélekszám mellett, 6—12 éves tanköteles van 2269 fi, 2126 nő, összesen 4395 gyermek; ebből iskolat gyakorol 1869 fi, 1596 nő, összesen 3465.

Ismétlő iskolaköteles 12—15 évig 921 fi, 903 nő, összesen 1824; ebből ismétlő iskolába járt 312 fi, 276 nő, összesen 588.

Osztály szerint három-osztályú iskola van 11; négy-osztályú 24; öt-osztályú 22; hat-osztályú 13. Szünetelt az iskola két helyen, u. m.: Nagy-Géresben és Vajdácskán. Jelentés nem adatott Hotykáról.

Szellemiállásra nézve: kitűnő 21, u. m.: Báj, Cigánd, Csanálos, Erdőbénye, Karád, Karos, Kis-Géres, O. Liszka, Megyaszó felső fi; Örös, Pácin, Pthrügy, Ricse, Sajó-Hidvég, Sárospatak fi- és felsőleány; Tisza-Lúc fi; Tállya, Tokaj, K.-Tárkány, Véke.

Dicséretes 27, u. m.: Bacska, Berzék, Csobaj, Golop, Harkány, fi- és leány; Hernád-Németi, Karcsa, Kesznyéten, Királyhelme, Kis-Dobsza, Kis-Kövesd, Leányvár, Lelesz, Pólyán, Megyaszó alsó fi; Monok, Nagy-Rozvágy, Nagy-Kövesd, Sárospatak alsó leány; Semlyén, Szada, Szentcs, Szerencs, Szomotor, Tarcal fi, Tisza-Lúc leány; és Vámos-Ujfalu.

Kielégítő 22, u. m.: Agárd, Ágcsernő, B.-Keresztúr, B.-Olaszi, Gesztely, Kak, Kenézlő, Láca, Ladány, Luka, Mád, Megyaszó leány, Legyes-Bénye, Ond, Petrahó, Sima, Sóstófalva, Tarcal leány, Tolcsva, Vís, Zombor és Takta-Kenéz.

Gyenge: Lelesz.

Nincs minősítve 4, u. m.: Erdőhorváti, Hotyka, Nagy-Géres (hímlőjárvány miatt) és Vajdáccka.

Haladás jelezhető Pthrügyön, mely dicséretesből kitűnővé, — továbbá Bacskán és Semlyénben, melyek kielégítőből dicséretessé emelkedtek.

Hanyaglottak: Királyhelme, Kis-Dobsza, Megyaszó alsó fi, kitűnőből dicséretessé; Kak, Mád, Megyaszó leány, Ladány, Tolcsva dicséretesből kielégítővé.

Rendes tanító van 58; segédtanító 2; ideiglenes 2; helyettes 1; lelkész és káplán-tanító 15; nőtanító 1.

Okleveles tanító 57; nem okleveles 5; u. m.: a hernád-németii ideiglenes és segéd; a kaki, a megyaszóii ideiglenes és a tolcsvai tanító.

Tanítói lak: jó 65; rossz 7, u. m. a harkányi fi- és leány, a legyes-bényei, szomotori, t.-kenézi, vámos-újfalusi és vísi.

Tanterem: törvénytörvényes 64; nem törvénytörvényes 10, u. m.: Leleszen, Csanáloson, Sóstófalván, Legyes-Bényén, Nagy-Géresen, Petrahón, Zomboron, Vámos-Ujfaluban, Vajdácskán és Vison.

Iskolai felszerelés: kellő 18; hiányos 53; egyáltalában nincs felszerelve: Lelesz, Sóstófalva és Legyesbénye.

Iskolai alap 6263 frt 70 kr és 20 kat. föld. Tornaeszközökkel ellátott testgyakorló-tér van négy iskolánál, u. m.: Erdőbényén, O.-Liszván és a sárospataki fi- és leány-iskolánál.

Faiskola: rendezett 19; rendezetlen 34; nincs: Legyes-Bényén Nagy-Rozványon, Vékén. Jelentés nem érkezett 12-ről.

Tanítók évi jövedelméül bevallás adatott 22672 frtról.

Más felekezethez tartozó iskolások:

római kath. . . . . 113 fi, 99 nő, = 212

gör. kath. . . . . 22 " 12 " = 34

ág. hitv. ev. . . . . 13 " 16 " = 29

mózes v. . . . . 53 " 46 " = 99

összesen 201 fi, 173 nő, = 374.

E szerint iskolát gyakorolt a felekezeti iskolákban:

6—12 éves . . . . 1869 fi, 1596 nő, = 3465

12—15 éves . . . . 312 " 276 " = 588

más vallású . . . . 201 " 173 " = 374

összesen = 2382 fi, 2045 nő, = 4427.

Egyes iskolákra és tanítókra vonatkozólag:

Kiválóan dicséretreméltókéül emeli ki tanügyi bizottság a tállyai, kis-géresi, vámos-ujfalusi vékei és kis-tárkányi iskolákat.

Tállyán — úgymond a jelentés — a kizárólag nevelésügynek élő kitűnő képzettségű tanító, az előző évekenél is kedvezőbb és nagyobb eredményt mutatott fel.

Kis-Géresben a tanító részéről oly szép bánásmód, tanítási módszer és szeretetteljes fegyelem gyakoroltatik, melyhez hasonló másutt alig tapasztalható.

Vámos-Ujfaluban a hajlott-korú lelkes-tanító bámulatreméltó szorgalma s kitartása következtében a növendékek, a rendetlen iskoláztatás és a taneszközök csaknem teljes hiánya dacára, a legnagyobb elismeréseméltó eredményt mutatták fel.

Vékén a tanító oly lelkiismeretes buzgósággal felel meg hivatásának, hogy a növendékeket — habár azok közül csak egy lakik helyben — a szülők sohasem tartják vissza az iskolától.

Tárkányban a népnevelés terén már 40 év óta működő tanító növendékeivel minden köteles tantárgyat oly terjedelemben s oly szép eredménnyel sajátított el, mely a legfokozottabb igényeket is kielégítheti.

Egyházmegyénk méltánylott elismeréssel veszen tudomást az illető tanítóknak folytonosan kitartó szorgalmuk s hivatalos hűségükről; s eddigelé tanúsított hivatásszerű buzgalmuk ernyedetlen folytatása reményében, a Nagy-Gedeon-féle alaptól időközönként az egyházmegye által jutalmazandó anyagisegély-díjazásra méltán számíthatnak.

Hasonló dicséretre méltónak tünteti fel tanügyi bizottság a sárospataki felsőbb leányiskolát, mint olyat, mely a felmutatott eredménynél fogva a sárospataki egyház, sőt egyházmegyénk dicsekvésének is méltó tárgyát képezi.

Egyházmegyénk nevezett iskolát vezető tanítónő folyvást fokozódó szorgalmáról, ügybuzgalmáról és eredményteljes működéséről e helyt is méltánylott elismeréssel veszen tudomást.

Vannak azonban olyan iskolák is, melyekről tanügyi bizottság, az előbbiekkal ellentétben, kedvezőtlen jelentést terjeszt közgyűlésünk elé. Nevezetesen:

Ondon — mondja a jelentés — a legnagyobb szellemi szegénység tapasztalható úgy a tanulókon, mint a tanítón. A tanulók, valamint az olvasásban, úgy a számvetésben is igen gyengék, a nyelvtannak még alapelemeivel is ismeretlenek. A tanító pedig, habár idejének nagy részét az iskolában tölti, eredményt nem képes eszközölni. Csín, tisztaság s különösen felszerelés tekintetében maga az iskola is sok kívánni valót hagy fen.

Mádon az egykor kitűnő iskola fokozott mértékben süllyed alább és alább; a kedvező fordulat a jelen gyűlésünkön bekebelezett új tanító működésétől függ.

Takta-Kenézen szellemi előhaladásról szólni is alig lehet, amennyiben sem a szülők nem gondolnak gyermekeik iskoláztatásával, sem az előjáróság nem fejt ki ez ügyben kellő szigort és erélyt; másfelől a lelkesztanító is lanyhán felel meg ebbeli kötelmeinek.

Tisza-Ladányban, különösen az értelem fejlesztésre s az énektanításra kevés gond fordítottatik.

Királyhelmecezen hanyatlás állott be, amennyiben a tanító inkább csak tanultat és nem tanít. Több gondot fordít az emlézésre, mint az értelem fejlesztésre.

B.-Olasziban, azon kívül, hogy az iskoláztatás a szülék közönyössége s az előjáróság erélytelensége miatt nagyon el van hanyagolva, a tanító sem fordít kellő figyelmet a magyarázatra s ekképen az értelem fejlesztésére. A növendékek roszul olvasnak és énekelnek, a nyelvtanból pedig majd semmit sem tudnak.

Egyházmegyei közgyűlésünk midőn szigorú útasítással adja a fentnevezett iskolákat fenttartó egyházak presbyteriumainak, hogy a rendes iskoláztatás érdekében kellő szigorral és erélylyel járjanak el: ugyanakkor komolyan inti és figyelmezteti az illető tanítókat is, hogy az iskoláikban tapasztalt hiányokat elenyésztetni igyekezzenek, s kötelességüknek lelkiismeretesen feleljenek meg.

Jelenti továbbá tanügyi bizottság, hogy Szerencsen az iskola felszerelése hiányos; Zomboron a tanterem bírálaton alúli, sötét és egészségtelen zug; Csobajon a tanterem fala kidüléssel s ennél fogva a tetőzet a növendékeket agyonzúzással fenyegeti.

Közgyűlésünk útasítja nevezett egyházak előljáróságait, hogy a szükségelt intézkedéseket a hiányok pótlására haladéktalanul tegyék meg.

Ugyanazon jelentés szerint Nagy-Rozvágyon az előljáróság erélytelensége miatt az iskoláztatás nagyon el van hanyagolva, Kis-Rozvágyon pedig az ottani községi iskolába járó ref. vallású növendékek vallásos oktatásban nem részesülnek.

A nagy-rozvágyi előljáróságnak meghagyja egyházmegye, hogy a hanyag iskoláztatás megszüntetése végett az igazolatlanul mulasztók névsorát a lelkészi hivatal útján esetről-esetre terjeszse fel a kir. tanfelügyelőhöz, a ki azután a szükséges intézkedéseket meg fogja tenni. Ugyancsak meghagyja közgyűlésünk a nagy-rozvágyi h. lelkésznek, hogy a kis-rozvágyi községi iskolába járó felekezetünkhöz tartozó növendékek vallásos oktatásáról kötelességénél fogva intézkedjék, illetőleg az oktatást önmaga teljesítse, mert különben hasonló panasz esetén felelőségre fog vonatni.

Karádon a presbyterium, mint az egyház képviselő-testülete, kötelezte magát a segédtanító fizetésére, azonban most e kötelezettség teljesítését megtagadta. E körülmény miatt a tanító kénytelen az összes növendékeket egy tanteremben tanítani, amiből valamint a tanítás eredményére hátrányos, úgy az egészségre is veszélyes szorosság származott.

A karádi egyház presbyteriumát komolyan felhívja egyházmegyei közgyűlésünk, hogy szerződés szerint elvállalt kötelezettségének tegyen eleget s ez úton a népiskolai törvény által is tiltott tarthatatlan állapotot szüntesse be.

Végül jelenti a tanügyi bizottság, hogy az iskolai oktatás a legtöbb helyen csak november elején veszi kezdetét és hogy az ismétlő iskolát gyakorlók száma a múlt év első felében jelzett mennyiséghez képest jelentékenyen alább szállott.

Jövendőre utasíttatik tanügyi bizottság, hogy ne ily általánosságban jelentse be a felötlő hiányokat, hanem nevezze meg az olyan egyházakat és iskolákat, melyek egy vagy más részben törvényszabta kötelezettségüknek meg nem felelnek, hogy többszörös mulasztásaik mérve szerint alkalmazhassa egyházmegyei hatóságunk ellenökben a szintén törvényszabta megintést, vagy esetleg fegyelmezést is.

74. Mindezen jegyzőkönyvi pontok hitelesítették.

Az alsózempléni evang. reform. egyházmegye 1889. évi április hó 9—11. napján Sárospatakon tartott tavaszi közgyűlése alkalmából egybegyűlt egyházmegyei bíróság

tárgyalási jegyzőkönyve.

Felvétellett Sárospatakon, 1889. április hó 9-én, Nagy Károly, szomotor-b.-vécsi evang. reform. lelkész fegyelmi ügyében.

J e l e n l e v ő k :

Az elnökség részéről: *Kopré Ferenc*, egyházmegyei esperes és *Meczner Béla*, egyházmegyei gondnok. Szavazó bírák: *Bodolai József*, *Zombory Gedő*, papi és *Meczner András*, világi tanácsbírák. Jegyző: *Dr. Kesső Géza*, egyházmegyei ügyész és világi jegyző. — *Nagy Károly*, vádlott, személyesen.

Az ekként magalakült egyházmegyei fegyelmi bíróság a vád és védelem meghallgatása után a tárgyalást berekesztvén, a következő

ítéletet hozta:

Nagy Károly, a szomotor-b.-vécsi ev. ref. egyház lelkésze, az egyházi törvény 257. §. g) pontja szerint minősülő „hütlén kezelés“ s ugyanazon §. h) pontjában jelzett „lelkési tekintélyét lealacsonyító magaviselet“ vétségeiben vétkesnek mondatik ki, s ezért őt az egyházmegyei törvényszék, az egyházi törvény 246. §. b) pontja alapján, *feddésre* ítéli. Köteles ezen felül a vádlott 29 frt 56 kr eljárási költséget az egyházmegyei pénztárnoknak, ennek lakásán, 30 nap alatt megfizetni. Nemkülönben köteles vádlott a szomotor-bodrog-vécsi evang. reform. egyház pénztárának 278 frtot megtéríteni, oly formán, hogy a Klobusiczky-alapítványból a lelkészt évenként illető 100 frt kamat-jövedelemből 1889. április 24-ikétől kezdve öt éven át évenként 55 frt 60 kr, azaz ötvenöt forint hatvan krajcár az egyház pénztára, illetve az alapítvány javára visszatartatik.

I n d o k o k :

Vádlott a fent minősített fegyelmi vétségekben vétkesnek volt kimondandó, mert azoknak tényálladéka vádlott önbeismerése által beigazoltatott. A büntetés azonban fenti módon volt kiszabandó, mert az ítéletnél, mint enyhítő körülményeket, tekintetbe kellett venni egyfelől a vádlott önbeismerését, másfelől azon körülményt, hogy az érdekelt egyház ily módon kárt nem szenvedett.

Az eljárási költségekben vádlottat el kellett marasztalni, amennyiben arra ő adott okot; ugyanazért a 278 frt kártérítési összegben is elmarasztalandó volt.

Az ítélet vádlott előtt nyilvánosan kihirdettetvén, abban úgy ő, mint az egyházmegyei ügyész is megnyugodott; az ítélet tartalma, a *feddés* pedig az egyházmegyei közgyűlés és bíróság elnöke által azonnal foganatosított.

Ezzel a jegyzőkönyv berekesztetett és aláíratott.
Kelt mint fent.

Kopré Ferenc,

*esperes, mint az egyházmegyei bíróság
egyházi elnöke.*

Meczner Béla,

*egyházmegyei gondnok, mint az egyház-
megyei bíróság világi elnöke.*

Dr. Kesső Géza,

mint az egyházmegyei bíróság jegyzője.

Jegyzették : *Kónya András,* főjegyző, az 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25, 26, 27, 28, 33, 34, 35, 37, 39, 47, 48, 52, 53, 54, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74. ;
Czinke István, jegyző, a 10, 12, 22, 29, 30, 31, 32, 40, 42, 43, 44, 46, 49, 50, 51, 55, 56, 57, 60, 61, 62. ;
Dr. Kesső Géza, világi jegyző, a 23, 24, 36, 38, 41, 45, 58, 59 ik és a törvényszéki pontokat.

Tárgymutató

arra nézve, hogy mely számú pontok mely egyházakat, hivatalokat vagy egyeseket illetnek.

- Abaházy József liskai lelkész 7., 14.
 Ágcsernői egyházat 72.
 Balint Dezsőt 14.
 Bajusz Imrét 12.
 Bagdy Istvánnét 71.
 Berta Pált 38.
 Berzéki egyházat 43., 44., 45.
 Berzéki lelkészt 46.
 Bódogh Károly tanácsbíró 67.
 Bodolai József tanácsbíró 63., 67.
 Bodnár Kálmán tanítót 71.
 Bodnár Lajos tanítót 59., 60.
 Czinke Istvánt 5., 14.
 Cigándi egyházat 13.
 Csontos Gábert 11.
 Csontos Jánosnét 71.
 Egry Ferencet 38.
 Egyházakat általában 8., 28., 66.
 Erdő-bényei egyházat 47.
 Erdő-horvátii egyházat 65.
 Esperesi hivatal 54., 69.
 Farkas Károly tanítót 71.
 Furik János káplán-tanítót 62.
 Gergely Miklós tanítót 12.
 Groszmann Sám. cigándi bérlőt 36.
 Harkányi egyházat 41.
 Hogykai egyházat 50.
 Iskolákat és tanítókat 73.
 Kaki lelkészt és egyházat 31.
 Karádi egyházat 33., 64.
 Kenézlői lelkész-tanítót 54.
 Kántor Lajos tanítót 12.
 Kenézlői egyházat 25., 70.
 Dr Kesső Gézá 23., 40., 41., 49., 59., 65.
 Keresztúri József tan.-bíró 62., 64.
 Kesznyéteni egyházat 42.
 Kis Kálmánt 19.
 Komjáthy Gábor lelkészt 14., 18.
 Kónya András dékánt 10.
 Kovács János vámos-újfalusi lelkészt 71.
 Kovács János szomotori tanítót 12.
 Lácái egyházat 24.
 Leleszi egyházat és kápl.-tanítót 62.
 Lelkészeket általában 21.
 Likay László nyugalm. tanítót 37.
 Meczner Béla egyházmegyei gondnokot 2., 62.
 Meczner András tan.-bíró 64., 67.
 Monoki egyházat 72.
 Nagy-kövesdi egyházat 16.
 Olaszii egyházat 20.
 Id. Olajos Pál gesztelyi lelkészt 32.
 Páricsy József lelkészt 14.
 Perbenyiki lelkészt 55.
 Pilissy Ferdinánd t.-bíró 11., 67.
 Rozvágyi lelkészt 73.
 Sárai egyházat 39.
 Sárospataki egyházat 17., 51., 52.
 Simai leányegyházat 47., 48.
 Sóstó-falvai leányegyházat 60.
 Székely László leányvári előkönyörgőt 61.
 Székely Józsefnét 71.
 Szinyei Gerzson tanácsbíró 67.
 Szomotori egyházat 19.
 Tanítókat általában 73.
 Tárkányi egyházat 29., 30, 35., 56., 57., 58.
 Takta-kenézi egyházat 23., 40.
 Tokaji egyházat 26., 27., 37., 53., 69.
 Tatár Mihályné lelkész-özvegyet 71.
 Tolcsvai egyházat 49.
 Tompa Istvánt 33.
 Tóth Lajos tanácsbíró 9., 14., 15., 36., 40., 63., 67.
 Zitás István tanácsbíró 6.
 Zitás Bertalan lelkészt 14.
 Zombori Gedő tanácsbíró 49., 65.
 Zombori egyházat 72.
 Vecsei Oláh Miklós tanácsbíró 5.
 Vámos-újfalusi egyházat 59.
 Waldbott Frigyes bárót 34.
 Weinstock Mór bérlőt 39.
 Visi egyházat 25., 71.